Nagyvárad, 1902 VIII. évfolyam. 88. szám. Szerda, április 16.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 „

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáca-utcza 3.

Szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVARAD, április 15.

A jogakadémiai tanári kar a jogi oktatás reformjáról.

A szőnyegen forgó reformjavaslatok közül egy sincs, melynek az ország jövőjére nézve nagyobb hatása volna, mint a jogi oktatás reformjáról szóló javaslat.

Kifejtettük már álláspontunkat a javaslattal szemben s éppen azért jelen alkalommal fölöslegesnek tartjuk ismételni az ott előadottakat. A javaslatot elhibázottnak tartottuk akkor bizonyos részeiben, elhibázott ma is. És pedig az a legfőbb hibája, hogy a tanulmányi viszonyok gyökeres reformja helyett ugyszólván csak a vizsgálati rendszeren metszeget s nem nyúl bele erélyes kézzel a jogi karon immár türhetetlenné vált nem tanulási, hanem blicczelési rendszerbe.

A hol hibás a javaslat, ott válik ki a nagyváradi jogtanári kar véleménye. A mi akadémiánkon nincsenek olyan jogászok, mint Budapesten: a kik évente legfeljebb egyszer látják az Alma Matert; de tagadhatlan, hogy a fővárosi hanyag szellem néha-néha itten is érezteti hatását. Ezzel szemben azonban a mai viszonyok közt is, a hibás rendszer keretein belül igen szép eredménynyel képes a hallgatók szorgalmát ébren tartani. Ennek magyarázata pedig igen érthető: a tanári kar évközben egész erejével, lelke minden buzgalmával a *tanitásra* adja magát s kellő mérsékelt szigorral *tanulást* követel a hallgatóságtól. Ezért sikerülnek itt szebben az alapvizsgák, mint az egyetemen. Itt tanítanak, ott diplomát gyártanak.

Alapos tanulmányokra, bölcs tapasztalatokra vall az a vélemény is, a melyet a tanári kar a jogi tanulmányi rendszer tárgyában a miniszterhez fölterjeszt. A vélemény lényegesebb pontjait a következőkben adjuk:

1. Az uj államvizsgálat jogtudományi és államtudományi tárgyainak megválasztását és csoportositását helyeseljük, mert ezeknek ismeretét társadalmunk mai szervezete mellett minden jogvégzett egyéntől méltán követelhetjük és kell is követelnünk. Természetesen itt csak elméleti tudásról lehet szó, mint azon közös alapról, a melyre a jelöltek által választandó életpályák különféleségéhez képest később még a megfelelő gyakorlati (ügyvédi, birói, közigazgatási) államvizsgálatok következnek. de ezek ezentul összhangban fognak állani, ügyvédek, birák, közigazgatási tisztviselők nem lesznek többé egymástól kasztszerüleg elkülönitve, hanem szellemi rokonoknak fogják egymást tekinteni.

2. Helyeselnünk kell, hogy a vizsgálati tárgyak anyagának közelebbi meghatározását részletes utasitás fogja szabályozni, mert csakugyan fontos állami érdek követeli, hogy az államvizsgálat által dokumentálandó elméleti képzettség az egész országban azonos elvek szerint állapittassék meg és hogy egyes czenzorok tulcsapongása és egyéni önkénykedése a priori kizárva legyen.

3. Helyes, hogy a vizsgálatok ismétlése nem lesz számbeli határhoz kötve, mert igy nem jöhet egyetlen vizsgáló bizottság, vagy ebben müködő egyetlen vizsgáló biztos sem abba a kisértetbe, hogy csupa szánalomból engedjen át valamely jelöltet, kinek feleletei még az ismétlő vizsgálaton sem ütötték meg a kellő mértéket. Helyes, hogy az ismétlő és pótvizsgálatok időpontját a vizsgálóbizottság maga állapitja meg a jelölt készültségének foka szerint. Az is föltétlenül helyes, sőt szükséges intézkedés lesz, hogy az államvizsgálat helyét ne a jelölt választhassa meg ötletszerüen, hanem még tulzsufoltság esetén is (14. §.) csak a miniszter.

4. A végbizonyitványt semmiképen sem tartjuk elejtendőnek, nemcsak a tiszteletreméltó ősi szokásnál fogva, de a fegyelmi szempontokból is czélszerü annak közhitelü tanusitása, hogy a fiatal ember a fennálló tanulmányi rendszer követelményeinek, hol s mikor tett eleget. Ugyancsak a végbizonyitvány előmutatása nélkül senkit sem kell az államvizsgára bocsátani. Ez legyen a szabály. De a tj. 4. §-át meg kellene toldani ezzel a mondattal mint uj alienával: »Különös méltánylást érdemlő kivételes esetekben a vallás- és közoktatásügyi miniszter olyan egyéneknek is adhat engedélyt a jogi alapvizsgálatok, valamint az elméleti jog és tudományi államvizsgálat letételére, kik közszolgálati viszonyaiknál fogva a nyilvános előadásokat nem látogathatják.«

5. Akadémiánkon már 1874. óta tartatnak colloquiumok még pedig kötelezőleg, a mennyiben minden joghallgató minden félévben minden főtantárgyból legalább egyszer köteles elfogadható colloquiumot kiállani, minthogy különben leczkekönyve alá nem iratik. Ennek a kényszernek meg volt az az üdvös hatása, hogy mindig jóval kisebb volt az alap- és államvizsgálatainkon megbukottaknak a száma, mint az egyetemen, a hol csak az ösztöndijas és tandijmentes joghallgatók kötelesek colloquálni, de az összes joghallgatóknak rászoritása a colloquiumokra már nagy számuknál fogva kivihetetlen volt. Ha már a kötelező colloquiumoknak ilyen üdvös hatásuk volt, mennyivel intensivebb következménye lesz majd a tj. 6. §-ában kontemplált praktikumoknak, konservatoriumoknak és szemináriumoknak, melyek — ezt mondanunk is felesleges — sokkal czélszerübben lesznek berendezhetők az akadémiákon, mint a tulzsufolt egyetemen.

Ugy tudjuk, hogy most kifejtendő véleményünkkel nem állunk egyedül, a midőn az egyetemi tanulmány hatodik semestere után is kivánunk egy vizsgálatot, még pedig az egységes államvizsgálatnak egyik részét. Erről a vizsgálatról azonban a jelöltek csak a quadriennium befejeztével, a másik államvizsgálati tárgy-csoportból is kiállott sikeres vizsgálat után kapnának egyetlen államvizsgálati bizonyitványt.

6. Tekintettel arra, hogy az egyetemek és akadémiák nem középtanodák, a melyeknél megjárja, sőt nagyon helyes is, hogy a bukott tanulók az illető osztályt, melynek tananyagát elsajátitani nem birták, ismételni kötelesek — ugyanezt az intézkedést nem tartjuk az akadémiai oktatás körén belül alkalmazandónak, hanem e helyett ki kellene mondani, hogy a joghallgatók mindaddig, mig a nem sikerült alapvizsgálatot ki nem javitják, a második illetőleg harmadik évre nem mehetnek, mert a megfelelő alapvizsgálattal befejezendő féléveik nekik be nem számittatnak. Ezen szigornak meg lesz az az üdvös eredménye, hogy a joghallgatók a tanulmányi időt serényen fel fogják használni s mindenki igyekezni fog, nehogy időt veszitsen s tanulmányai félbeszakitást szenvedjenek.

7. Hogy az egyes vizsgálati bizottságok elnöki állására tanárok is alkalmazhatók — helyeseljük, de nem birjuk belátni s a tanári tekintélyre ártalmasnak tartjuk azt a megszoritást, hogy annál a karnál, melynek tagjai, elnökök ne lehessenek, sőt ezzel azt érjük el, hogy egyes vizsgáló bizottságok épen egy-egy kiváló czenzoruktól meg lesznek fosztva, pl. budapestiek csak Kolozsvártt, kolozsváriak csak Budapesten s az összes vidéki tanárok csak más-más akadémia mellett fennálló vizsgabizottságnak lehetnének elnökei és ezen egész idő alatt otthon nem fungálhatnának.

8. Helyeseljük, hogy a vizsgálati bizottságok tagjaiul első sorban is az illető tárgyak rendes és rendkivüli tanárai fognak kineveztetni, mert ez az intézkedés fogja legfőképpen az államvizsgálatnak elméleti tudományos jellegét megóvni s azt az elejtett doktoratus aequivalensévé tenni.

9. Tekintettel arra, hogy a vizsgálatok tudományos szinvonalának megőrzését s igy a kellő szigor alkalmazását is az egyetemi magántanári képesitéssel biró tanárok garantirozzák, a tj. 12. §-át teljesen elejtendőnek véljük, mert esetleg olyan szine lehetne a dolognak, mintha az elnök az egyetemek által statuált egyetemi magántanári képesitést fölülbirálná. Az elnöknek szánt veto-jog legfeljebb oly jogakadémiákkal szemben lenne alkalmazandó, melyek az 5 §. követelményeinek még meg nem felelnek, de ha az átmeneti idő már letelt s az illető jogakadémiák a törvény követelményeinek teljesen megfelelő módon szervezkedtek, ott is meg kell ezt a veto-jogot szüntetni.

10. Helyeseljük a tervezet azon rendelkezését, mely az uj államvizsgálat letételének helyét szabályozza, valamint azon intézkedést is, hogy a jelöltek bizonyos esetekben azon államvizsgálati bizottsághoz utasithatók, a mely állandó lakóhelyükhöz avagy a netalán már megkezdett gyakorlati tevékenységök helyéhez legközelebb esik.

BERKES BERTALAN festék-kereskedése, NAGYVÁRAD.

Főüzlet és padlófénymázgyár:
Zöldfa-utcza 33. szám.
109.

Mindennemü festékek, festészeti kellékek, ecsetek, padlófénymázak és parkett viasz már több év óta elösmert szolid kiszolgálásom mellett a legolcsóbb napi árakban kaphatók.

Emke padlófénymáz, mindenki által elösmert, kitünő minőségü és tartós padlófénymáz. 5% az Emke javára.

Legjobb amerikai padló beeresztő olaj 1 kgr. 90 fillér.

FIOKÜZLET: festék különlegességek raktára:
Fő-utcza Bazár-épület Huzella üzlet mellett.

11. Helyeseljük szabatosságánál fogva a tj. 15. §-át, de elleneznénk minden olyan módositást, melynek czélja oda irányulna, hogy a doktoratusnak az egységes államvizsgálattal versenyző minősitő hatása legyen.

12. Helyeseljük, hogy az ujonnan szervezendő doktori fokok szigorlataira csak az bocsáttassék, a ki az elméleti jog- és államtudományi államvizsgálatot már előzetesen letette.

Megsemmisitett mandátum.

Másodizben éri a deési mandátumot az a sors, hogy megsemmisitik. A Kuria először tudvalevőleg a gróf Teleky Domokos, most pedig a báró Dániel Tibor deési mandátumát mondotta ki érvénytelennek. A megsemmisités ezuttal azon az alapon történt, hogy a fiatal báró még kiskoru volt a választás napján, a menynyiben csak három héttel a választás után lett nagykoruvá. A midőn ez itéletét meghozta a Kuria, egyuttal egy fontos elvi döntést is tett. Az ellenpárt báró Dániel szavazatainak nagyrészét vesztegetés czimén megtámadta. Kérte, hogy a volt ellenjelöltjét, dr. Csizér Akost nyilvánitsák megválasztott képviselőnek. De a Kuria elutasitotta ezt a kérelmet ama megokolással, hogy a *vesztegetés vádjával illetett szavazatok nem számithatók a másik jelölt javára.* Ha ezt előbb tudják az érdekeltek, bizonyára kisebb lett volna a peticziók száma, mert sokan nem kérvényeztek volna, ha tudják, hogy a vesztegetés bebizonyulásakor is legjobb esetben csak uj választásra van kilátásuk.

A fenti itélet következtében Deésett tehát egy *harmadik választás* is lesz.

ORSZAGGYÜLES.

—

A képviselőház ülése.

Budapest, április 15.

Gróf *Apponyi* Albert elnök megnyitja az ülést.

Napirend előtt

Apponyi Albert gróf elnök bejelenti, hogy a holnapi ülésen ismét összeférhetlenségi zsürit fognak kisorsolni *Lendl* képviselő ügyében.

A Ház a bejelentést tudomásul veszi.

Neményi Ambrus beterjesztette pár szóval az indemnyti törvényjavaslatot.

Ezután

a kultusztárczája

folytatólagos tárgyalása következett.

Első szónoka

Bizony Akos röviden akar a közoktatással foglalkozni, mert az egyházpolitikai kérdéseket tartja szem előtt felszólalásánál. Az elemi oktatással nincs megelégedve, sok pótolni való van ottan. Az államositásnak nem barátja. Be kellene hozni a magyar nyelv kötelező legyen mindenütt, illetve a tanitás csak e nyelven történjék, továbbá az állam által kibocsájtott tankönyvek legyenek csak használhatók és a tanitóknak fizetési minimumát 600 koronáról 1200 koronára kellene felemelni. A középiskolákat illetőleg a magyar nyelven való oktatást kell szintén kötelezővé tenni s különösen nagyobb sulyt helyezni az ellenőrzésre. A német és görög nyelveket kihagyandónak tartja. A német nyelvet ugy sem lehet ott elsajátitani.

A pályakérdésnél hibáztatja azt, hogy mindenki tudományos pályára akar menni, ezért van annyi proletár s ezért nincs fejlődött iparunk és kereskedelmünk. Az izraelita polgártársaink — —

Vészi József: Zsidók azok!

Bizony Akos: Nos hát zsidók, hiszen nincs abban kérem semmi, a kereskedelmi térre tódulnak. Meggyőződése pedig az, hogy éppen ugy tudnának ott érvényesülni mások is, az az előitélet tehát balga.

Ezután áttér az egyházpolitikára. Hosszasan szól a vegyes házasságokról s ösmerteti annak történetét. Egy különös dolog fordul elő mindgyakrabban: az elkeresztelés. Ezeket katholikus lelkészek kezdték el s ők folytatják.

Csernoch: Ohó! A tuloldalon is!

Bizony: A kormány azt a hibát követte el, hogy rendeleti uton szabályozták a dolgot. Adatokkal bizonyitja, hogy *az egyházpolitikai törvények romboló hatással birnak a protestánsokra.*

Ernszt: Nem mi csináltuk!

Bizony: Az önkormányzatokra tér át. Azt hiszi, hogy a katholikus egyház önkormányzatát legjobban hátráltatja a kegyuri jog. (Ugy van! a néppárton). A kegyuri jog őseredetü. Szent István a kegyuri jogot nem a pápától kapta, hanem mint államfő magának megszerezte és Kálmán királyig minden király gyakorolta e jogát minden jóváhagyás nélkül. Később módosulást szenvedett ez az idők folyamán s a kegyuri jog egy része át lett ruházva az autonomiára.

Ezután áttér az 1848. XX. t. cz. végrehajtása iránt beterjesztett határozati javaslatára. (Halljuk! Halljuk!) Szerinte ezt rosszul értelmezték, mert nincsen benne semmi olyan, mely a legkisebb sérelmet is foglalhatná magában.

Eppen ezért nagyon csodálja, hogy a szabadelvüpárt ily ridegen elutasitotta azt. O nem a törvény végrehajtását kivánja, hanem a viszonosságot. A miniszter nem helyes oldaláról értelmezte a dolgot. Ok azt kérik csak, hogy amiben a katholikusok kétszázad óta részesülnek, abban részesüljenek a protestánsok is. Legalább annyiban részesitsék a protestánsokat, amennyit ők az állam czéljaira kiadnak iskolákra, kulturára. (Helyeslés).

A javaslatot elfogadja, a költségvetést nem. (Helyeslés és tetszés).

Államilag dotált »épitész-czég.«

Zboray Miklós: Az épitészet mizériáival foglalkozik. Nincs hasonló ország, melyben olyan állapotok lennének e téren, mint nálunk. Egyetlen izléses, stylszerü palotája nincs Budapestnek. De azt kérdi a minisztertől, hogy mi az a müszaki tanács, melynek dotálására nagyobb összeg van felvéve a költségvetésben? O sokat gondolkozott rajta és kutatott utána, mig megtudta. Hát bizony semmi más, mint egy épitész czég: Baumgarten és Herczog. Amde nem elég az, hogy e czég, mint müszaki tanács szerepel, hanem a miniszterium minden épitkezéssel őt bizza meg. Felsorolja, hogy hazánk tanügyi és kulturális épületeinek az utóbbi időben csaknem 80%-át ez az egy czég épitette. Nem lenne szabad kézalatt adni ki az épitkezéseket, hanem igenis nyilvános pályázat után. (Helyeslés.) Birálgatja a szépmüvészeti palotát, mely sokba került és nem sikerült. Sikedanc ék nem tudtak megegyezni, —

Rákosi Viktor: Mi az a Sikedanc?

Zboray: Az igazságügyi miniszterium palotájának épitése szintén kéz alatt lett kiadva, ugyszintén a sok törvényszéki palota, honvédelmi miniszterium, kadétiskolák. A pénzügyminiszteriumi palota épitése körül valóságos legendák forognak fönn. Ezt is kéz alatt adták ki. Fellner nevü ur kapta meg az épitkezést, kinek egyedüli érdeme tudomása szerint az, hogy a pénzügyminiszter abban a házban lakik, melyet ő épitett. Mikor pedig kérdést tettek az iránt, miért nem hirdettek nyilvános pályázatot az épitésre, azt mondták, hogy Fellner ur sokat járt a miniszteriumba, ösmeri a berendezési, épitési szükségleteket. Ezt türni tovább nem szabad. A kéz alatt való épitkezést el kell törülnünk, nyilvános pályázatok által kell az épitkezéseket teljesitenünk.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Egy szegény ifjuról.

Irta: **Szabó Ilona.**

Szegény szülőktől származott, s igy természetesen, a lehető legegyszerübb viszonyok között élte le gyermekéveit. Azonban már akkor elárulta, hogy kicsiny koponyájában ész van, melylyel át fogja törni a szegénység korlátait, s lerázva magáról a lenyügöző bilincseket, ki fog emelkedni a nyomoruságos megélhetésért verejtékkel küzködő környezetéből.

Az elemi osztályokban meglepte tanitóját éles felfogása, helyes megfigyelései s észrevételei által. A könyvekkel nem igen barátkozott, de gyors járásu esze magáévá tette már az iskola falain belül mindazt, mire szüksége van annak a kis nebulónak, ki társai közt eminens akar lenni. Némi ravaszság s furfangnak e kis legényke sem volt hiján, de ki hitte volna, hogy a körmönfont csinyek, beárulások, a felelősségnek magáról való ügyes elháritása, társainak örökös szurkálása, csupán előlegezése az ifju- s férfikor stréberkedéseinek. Mindezt élelmességnek tudták be s mosolyogva biztak jövőjében, hogy eszével és ügyességével megél a jéghátán is.

Tanitójának jóakaratu beajánlása alapján a református vallásu gyermeket, bevették a piaristák ingyenesnek. Mondani sem kell, mekkora boldogság volt ez a szegény szülőknek, kik szép jövő előtt látták fiokat s megszabadultak neveltetésének minden gondjától.

Ezt az érzést csak azok képesek megérteni, akik benne élnek a gondokban s akik tudják mit jelent az, mikor a kedves fiam ujabb pénzküldeményért könyörgő, még rosszabb: ha fenyegető, levele vészmadárként megjelenik. Persze, nem azokról szólva, akik a kiadásokat s kéréseket mindannyiszor a legkisebb megerőltetés nélkül kielégithetik, hanem azokról, kiknél otthon még egy néhány gyerek czipő nélkül mezitlábboskodik, fogyatékos ruhácskáikat a szülő pótolni képtelen, s alig hallgattatott el a biztatással, vagy tán egy darabka száraz kenyérrel lezárt szájacska, már ujból fölsir gyomrocskájának zsarnoki türelmetlenkedése miatt.

Ezek tudják értékelni azt a boldogságot, mi azzal éri őket, hogy nem kell tovább gondolni legalább egyre, a legnagyobbra, a család reményére; nem, olyan gonddal, hogy: még annak is kell egy darab kenyér, annak is kell valami magáravaló, de jobb, mint a többié, hát a könyv, meg a tandij; miből lehet előteremteni mindazt, ami muszáj? — hanem olyan gonddal, hogy: ez már elment, megszünt egy gond, ami emészti, tépi az agyat, nincs érte tovább semmi töprengés, aggódás, nincs vele ezentul semmi baj. És e semminek mi lesz a gyümölcsözése, ha elérkezik a várvavárt jövő? Mert ő a jövő, maga a remény, benne minden bizalom. A nyugalmas, gondtalan várakozás kamatozása lesz a jövőben a pályát ért férfi, az ő fiuk, kit mintha csak ugy küldött volna az Ur Isten az égből, kikészitve, diplomásan, biztos jövedelemmel a szegény család megváltására. — És ez mindvégig olyan érzése a szegény embernek, mi megzsirozza a fekete kenyér száraz héját is.

. . . Mig a szülők csöndes küzdelemben, némileg kevesbitett gonddal, mindennap ujra erősödő reménynyel tolták előre az élet szekerét, addig a piaristák által felkarolt fiok könnyen, kényelmesen végezte tanulmányait. Uj életmódja szokatlan, cseudes, az eddigihez képest pazar s nagyon kényelmes volt. Hamar beletalálta magát, utóbb egész természetesnek vette és élvezte előnyeit.

Tudvalevő dolog, hogy a felnőtt embernek is jobban szurja oldalát a cselekvési ösztön, mikor szabadsága korlátozva van, mint mig szabad s tág tere nyilik tettvágyának; hát még az ifjuságnak? — Ebben ugyan nem annyira a hasznos munka jószelleme ágoskodik, de a pajzánságok nagy mestere, az ifjukori bohóságok ördöge dugja fel olykor-olykor bozontos fejét. Egyik hunczutság a szebb, másik a ravaszabb oldaláról mutatja be az ifjuságot; de mindegy, ez jól van igy, az ilyesmi a komoly studiumok füszerezése.

Hogy egyben-másban többet megengedett magának, mint a többi s mennyit az intézet

Mig ez igy nem lesz, addig a magyar épitőművészet semmire sem fog menni.

A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

Wlassics Gyula: Sokkal jobban becsüli magát, semhogy a gyanunak legcsekélyebb árnyékát engedné magához férkőzni. (Helyeslés.) Ő egyoldalulag semmi kérdést nem itél és nem fog fel, különösen pedig olyat, mint a képviselő ur állitott. Elbeszéli azt a konkrét esetet, melyet Zboray ellene felhozott. Ő igenis igazságosan járt el abban az esetben, mint mindig, mikor hozzá panaszszal fordulnak. (Ugy van! Ugy van!) Am az épitkezésekre vonatkozólag a miniszterium *igenis* szerződési viszonyban áll egy épitészi czéggel: Baumgarten és Herzoggal. Ezt ő már igy találta, de meg nem lehet változtatni, mert szükség van reá. O a nyilvános pályázatnak elvileg barátja, ámde igen sok bajjal jár annak keresztülvitele. Felolvas egy kimutatást, melylyel bizonyitja, hogy a miniszterium a lehetőségig egyenlőképpen ad épitkezéseket. Kéri válasza tudomásul vételét.

Zboray: Egy pillanatig sem akarta gyanusitani Wlassicsot. A miniszter felolvasott ugyan egy kimutatást, hogy kik kaptak épitkezéseket, ámde azt nem emlitette, hogy ki mennyit, illetve mily értékben kapott. Ragaszkodik a nyilvános pályázatokhoz. (Ugy van! Ugy van!) A választ tudomásul veszi.

Öt percz szünet.

Szünet után

Csernoch János emelt szót. A vallást dicsőiti. A vallásosságot hirdeti. Panaszolja, hogy az egy két órai tanitáson kivül a vallásoktatásra több gondot nem forditanak. Az iskolai oktatás hiányát sorolja fel.

Nyelvek tanitására nem tanitják az ifjuságot. Az 1848. XX. t. czikkre kitérve annak végrehajtásáról szólva, kijelenti, hogy szorosan összefügg a régebbi törvényczikkel. Ezekben a törvényekben teljes viszonosság lett biztositva a protestánsoknak. De a franczia forradalom után a protestánsok jogai elfelejtettek. Ezért alkották meg az 1848. évi XX. t. cz.-et. Mit jelent az ebben kimondott viszonosság. Jelenti a jogegyenlőséget.

Igy fogták fel a dolgot. Ez nem terjedt ki az anyagi viszonyokra, hanem csak a szellemi életre.

A tökéletes viszonosság a katholikusokra nézve nincs végrehajtva, mert még ma sincs meg az autonomiájuk. De a protestánsoknak nincs okuk panaszra.

Rátérve a több oldalról hangoztatott különböző sérelmekre, kijelenti, hogy a katholikus egyház nem kivánja, hogy a protestáns gyermekek a katholikus istentiszteletre vezettessenek.

Csernoch János hevesen támadja a kormányt *Zichy* Pusztitás Géniuszának megvétele miatt. Megjegyzi, hogy ez lealázza a katholiczizmust s másutt kiállitani nem engedték.

Kammerer Ernő kijelenti, hogy a kormány kényszeritve volt az egész gyüjtemény megvásárlására.

Trubinyi János sürgeti a vallásos nevelés kiterjesztését.

Ezzel az ülés véget ért.

Bartha Miklós az 1848. XX. t.-cz.-ről.

Az 1848. évi XX. törvényczikk végrehajtása ügyében *Bartha* Miklós országgyülési képviselőhöz levelet intéztek a zentai reformátusok, kérve őt, hogy támogassa az 1848. évi XX. törvényczikk végrehajtására irányuló mozgalmat. Bartha Miklós Lussinpiccolóból, hol jelenleg üdül, hosszabb levélben felel a zentai reformátusoknak.

Levelében kifejti, hogy az 1848. évi XX. törvényczikket az akkori törvényhozás ugy alkotta meg, hogy az előző törvényczikkek által Magyarország teljes állami függetlenségét kodifikálta. Minthogy ez a teljes állami függetlenség jelenleg nincs meg, nem helyes dolog, az 1848. évi XX. törvényczikk végrehajtását követelni, amely, midőn a felekezetek egyházi és iskolai szükségleteit közálladalmi költségekből rendeli fedeztetni, egyszersmind a felekezetek autonomiáját megsemmisiti. Már pedig a midőn a magyar államnak nincs meg a teljes függetlensége, a felekezeti autonomiákra, mint a magyar alkotmány védőbástyáira szükség van.

Amely órában összezsugorodik az autonomikus cselekvési kör, abban az órában összezsugorodik a hazafias kötelességek azon sorozata is, melyet hitsorsosaink évszázadokon át hüséggel teljesitettek. Miért? Azért, mivel népünk érzéke a közjó előmozditására eltompul.

Már most mit jelent az a tény, hogy a felekezetek összes egyházi és iskolai szükségéről az állam gondoskodjék?

Jelenti az *összes felekezeti vagyon bevonását az állam tulajdonába* és jelenti az *állam föltétlen intézkedési jogát.*

Adatokkal itt nem rendelkezem; de kevésre becsülöm a felekezetek egyházi és iskolai szükségét, ha azt *évenként ötven millió* koronára számitom.

A magyar állam csak ugy vállalhatná magára a felekezeti kiadásokat, ha kezet tenne az egyházak vagyonára. Önként sodorná az magával az autonomiát, mert a vagyonnal együtt eme szervezetnek lényeges életfeladata szünnék meg. Ilyenformán a XX. törvényczikk végrehajtása által elveszitjük egyházi vagyonunkat és megszünik befolyásunk a templomra, a lelkészre, az iskolára, a tanitóra, a temetőre. Ez mind az állam hatósága alá kerül.

Nem gyöngiteni és megsemmisiteni kell az önkormányzati szerveket, hanem erősiteni és szaporitani a *katholikus autonomia* által is. Mivel pedig a 48. évi XX. t.-cz. végrehajtása szükségképpen a felekezeti önkormányzat megzsibbasztására, elgyöngülésére és megsemmisülésére vezet s mivel ezáltal egy hatalmas közjogi bástya és kulturális épület dőlne romba: ennélfogva én nem pártolom ama t.-cz. végrehajtása érdekében inditott mozgalmat.

Ez a mozgalom, ha nagy arányokat ölt, *számtalan veszélyt* dob felszinre. Felekezeti áramlatokkal tölti meg a közélet levegőjét. Elvonja a figyelmet és az érdeklődést attól a gazdasági élet-halál küzdelemtől, melynek a küszöbén áll nemzetünk. Erőket köt le, holott a legkisebb erőt is be kell vinnünk a gazdasági harczba. Eleszti ama lappangó szenvedélyeket, a melyeknek kitörése mindig romlást okozott minden osztályban. Fölveti azt a kényes és Isten tudja, hol végződő kérdést, hogy *vajjon a zsidó felekezet olyan bevett vallásfelekezetnek tekintessék-e, amelyre a XX. t.-cz. rendelkezése kiterjedjen*? Es fölveti azt a *másik kényes kérdést*, hogy a nemzetiségi egyházak és iskolák minő arányban részesüljenek az állam ellátásában? Látható, hogy a XX. t.-cz. végrehajtásának hátterében *éles és végzetes felekezeti és nemzetiségi szenvedélyek* ólálkodnak.

Ilyen veszélyek fölidézésére nekem nincs bátorságom. Ilyen veszélynek még konszolidált életü államot sem szabad kitenni. Hát még hazánkat! Ilyen veszélyek fölidézésére nekem nincs bátorságom.

---

szabályai megtürtek volna, azt még elnézték neki szivesen, a jó esze miatt; de bizony, ha a gazemberségek tullépték a határt s reábizonyosodott az intrika, irgalmatlanul rászabták ő rá is a kijáró illetékeket.

Hogy furfangosabb, ravaszabb s igy szerencsésebb is volt, mint a többi, nem nagy baráti érzelemmel viseltettek iránta társai. Ez boszszantotta s még több borsot igyekezett törni az orruk alá. Természetes, igy még jobban elidegenedtek tőle, mit azzal viszonzott, hogy szivébe plántálta a gyülöletet irántok.

Összeférhetlensége miatt hiába leczkéztették tanárai, nem nyertek vele semmit, hacsak azt nem, hogy gyülöletét reájok is kiterjesztette. S mig az ifjui ártatlan lélek a legszebb fejlődésben van, mint a tavaszi rügyfakadás, lassan gyüjtve s egyesitve magában minden nemes erények s tulajdonságokat, hogy a kifejlett virágzó tavaszon, az élet legszebb idejében, a férfikorban áraszsza magából szerte kincseit; addig ő lelkében gyülöletet táplált az emberek s világ ellen, visszavonult, magába zárkozott lett s szabadgondolkozókat olvasott.

Ezek a tiltott uton becsempészett könyvek kiforgatták lelkét teljesen. Elkeseredéssel, bizalmatlankodással, gyülölettel viseltetvén mindenki iránt, makacsul szitta lelkébe e könyvek minden sorát.

Ekkorra már kikerült a gimnáziumból és hátat forditott eddigi jóltevőinek, kik még a jogi pályán is tovább akarták segiteni. Önálló, független akart lenni és haladt a maga összenyomoritott esze után. Agya még nem volt elég érett, hogy átszürődjenek rajta a világfelforgató eszmék s az igazságot a salaktól külön tudta volna választani. A jó részben ferde s helytelen eszmék salakostól ülepedtek agyára, s megbénitották, elnyomoritották ezt az igazság számára.

Még ekkor talán visszatérhetett volna s szép életet teremthet magának okos észszel; de belekerült egy még merészebben gondolkozó társaságba, mely csupa üres fejü, nagy hangu, léha fiatalemberekből állott, s igy a visszatérésnek utja örökre el lett vágva.

Ezeknek a betü adta a mindennapi kenyeret. Holmi zuglapocskáknak valának gyöngén honorált riporterei, minthogy ilyen gondolkozással, ilyen eszmékkel magasabb körökben, előkelőbb lapoknál nem is érvényesülhettek volna.

Ezekhez csatlakozott. A felkelő nappal lenyugvó riporter lett ő is, kinek az alkonyat hozta meg a reggelét. Egy lármás kis zuglapocska, még jobban mozgolódott, mióta az ő szellemének szörnyszülöttei is benne láttak napvilágot. Ezt észrevették az eszme harczosai. Ez közülök való, az ő zsánerük, s mi fő: esze van. Ez kell nekik s ráliczitáltak: ki ad többet érte?

Oda huzott, ahol többet kináltak, mert a nagy eszméknek is slepphordója: az érdek, a haszonlesés, a pénzvágy.

E kis avanzsirozás még bátrabbá tette. Kollegáinak biztatására, dicséretére elbizakodott. Azt hitte: övé a világ és ő a világ ura. Ekkoriban adott fényes példákat arról: miképp lehet a köszönetet, hálát kemény golyóbisokban jóakaróinak fejéhez irányitani. Mert legelőször is azok ellen fordult, kiknek jóságából, kegyelméből felnevelkedett és szegényes környezetéből urrá nőtte ki magát. Azután nekiment az egész intézménynek, s mindenkinek, ki az őseredetü, isteni alapokon nyugvó, sziklaszilárd intézmény hivének vallotta magát.

Talán nem is ő volt minden támadásnak értelmi szerzője, voltak gyávábbak s ezek sugalmaztak neki. Ő vakmerő volt és eszes; kiállitották hát a porondra, egyre biztatván a kötekedésre, majd a birkózásra; gondolva magukban amint mosolyogva ólálkodtak háta mögött: ha te rajtad el is verik a port, a mi bőrünk épségben marad.

Modern szocziálistáknak vallották magukat együttesen, s e czimen éjféli klubot alapitottak. Humanizmusért kiabáltak s elvben hirdették is, de gyakorlatilag csodálatos egyetértéssel turták ki állásukból a szegény családos, becsülettel dolgozó embereket.

Nagyravágyóbb volt valamennyinél és megragadott minden eszközt e vágyának kielégitésére. Azt gondolta ezen az uton haladva feljut a legfelső polczra, honnan széttekintve, lábai előtt látja elterülve az egész világot. És e közben elfelejtette szegény öreg szülőit, kik

Tudom, hogy református egyházunk válságos helyzetben van. Azt is tudom, bizonyitottam is annak idejében, hogy meg nem érlelt egyházpolitikai reformok okozták ezt a válságot. Az állam kötelékeket metszett el, melyek a hiveket az egyházhoz füzték. Ez volt az erkölcsi kár. Jogos jövedelmek kilátásait vonta el papságunktól. Ez volt a vagyoni kár. Az erkölcsi kárt csak a hitélet bensőségének fokozásával lehet némileg pótolni. A vagyoni kár pótlása, valamint a kellő mérvü segélyezés az államra hárul. Ezen a téren készséggel állok a zentai ev. ref. fiókegyház szolgálatára. De attól, hogy közveszélyes áradás alkalmával a védtöltésen lyukat furni segitsek, hazafias lelkiismeretem visszatart.

Abban a reményben, hogy okaimat alkalmasnak találják fölmentésemre, maradok polgártársi üdvözlettel őszinte hivük

Bartha Miklós.

Nagy-Léta ünnepe.

— Saját tudósitónktól. —

Biharország e népes községében virágzó hitközségük van régóta a mindkét szertartásu gör. katholikusoknak, virágzó hitközségük van a reformátusoknak, a kiknek egyik lelkészük a kerületnek képviselője is, csak a 210 tagot számláló róm. kath. hitközség, a melynek pedig nagyrésze a hitközség intelligenciájából került ki, volt hosszu időn keresztül olyan, mint a pásztor nélküli nyáj. Nem volt templomuk, nem volt még csak egy kis iskolájuk sem, a hol összejöhettek volna legalább egy kicsit imádkozni.

Az egyházmegye kormányzata látta e bajokat s az anyaegyház buzgó plébánosával, *Imrik* Sándorral együtt iparkodott segiteni azon. Nagy segitségükre volt e munkában a nagylétai hitközség agilis elnöke: *Kovásznay* Akos községi főjegyző. Az ő lelkes munkálkodásuk gyümölcse lett az a csinos kis kápolna-iskola, a mely immár ünnepélyesen megáldva ott áll, hogy egyrészt a hivek lelkiszükségleteit kielégitse, másrészt e virágzó hitközségben is hirdesse a katholiczizmus létjogosultságát.

A ***kápolna-iskola*** egyszerü, de izléses, s hogy mennyire czélszerü, mutatja az, hogy a csanádmegyei Tótkomlós hitközség már kölcsönvette tervét. Épitésének költségei részint alapokból, részint adakozásokból kerültek ki. Hozzájárultak: a Mandel-féle hagyaték, valamint a Véber S. és Kőhalmi F.-féle szőlőtelep időközi jövedelmei. Ő Eminenciája dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök 2000 koronás adománya. A n.-létai gör. kath. hitközség 194 kor. s a róm. kath. hitközség 600 kor. gyüjtése. Özv. Nagy Móriczné 100 kor., gróf Zichy Tivadar 40 koronás adományai. Eppen igy kerültek ki a felszerelés költségei is. Ő Eminenciája adta az Oltárképet; dr. *Wolafka* Nándor v. püspök a Szt. Antal szobrát; Véber Sándor gyógyszerész gyertyatartókat, Wechsberg Jánosné antipendiumot, a Kőhalmy nővérek és Kovásznay Irénke oltárvánkosokat adományoztak; a kápolna többi felszereléseit Kovásznay A. hitközségi gondnok és Kortsmáros László tanitó a budapesti oltáregyesülettől eszközölték ki. Mint kicsiny méhek a mézet, im' igy hordták össze az Istennek e szent hajlékát a jótékony emberbarátok!

A kápolna-iskola megáldása mult vasárnap, f. hó 13-án ment végbe. A bibornok-püspök megbizásából dr. *Wolafka* Nándor v. püspök-prépost végezte, a ki mint a küldöttség szónoka mondotta, nem ismer fáradságot, midőn az istenházának megáldásáról van szó. Az ünnepélynek állandó jó idő kedvezett, s a katholikusok örömében részt vettek a többi vallásfelekezetek is, a mi nyilvánosan a mellett szól, hogy e vidéken mindnyájan jó egyetértésben élnek.

Wolafka v. püspök kiséretével szombaton este érkezett az anyaegyházba: Hosszupályiba. Fogadtatására kivonult a község apraja-nagyja. Az estét itt Imrik plebános vendégszerető házánál töltette, a hol tiszteletére megjelent az egész környék intelligenciája *Fráter* Barna derecskei főszolgabiróval élén. Innen másnap reggel indult a menet Nagy-Létára. A v. püspök urnak Brüll v. nagybirtokos előzékeny tisztikara szép négyesfogatot bocsátott rendelkezésére. Igy jutott a menet Nagyléta határába, a hol a község és a mindenünnen jött búcsusok már vártak rá. Itt előbb *Kovásznay* Akos községi főjegyző, azután *Papdán* Antal gör. kath. főesperes üdvözölték a v. püspököt, mely után az önkéntes tüzoltók vezetése alatt harangzugás és mozsárágyuzások között megkezdődött a bevonulás az uj kápolnához. Az impozáns menetben körülbelül 2000 ember vett részt, ugy hogy hosszu idő kellett, a mig a v. püspök kiséretével a kápolnába be tudott jutni. A szertartás alatt a hosszupályi-i iskolás gyermekekből alakult népdalárda több szép éneket adott elő, három és négy hangra meglepő preczizitással. E számok közöt t volt Szabó Béla kántor »Ezerszer áldott légy Jézus szivel« kezdetü szerzeménye. Az egész dalárda is különben az ő buzgóságának érdeme.

A kápolna megáldása és az ünnepélyes sz. mise után dr. Wolafka v. püspök künn a szabad ég alatt beszédet tartott. Beszédében a vallási és polgári kötelességeket fejtegette, felsorolván ezzel kapcsolatban a község uralkodó hibáit és végül találóan rámutatott arra, hogy kötelmeinkben serkentsen és egyesitsen mindnyájunkat a hazának, ennek a közös édes anyának a szeretete. A beszédnek leirhatatlan hatása volt.

Az ünnepség k után bankett volt dr. Wolafka püspök tiszteletére, a melyen 50-en vettek részt. A bankettet a vidék értelmisége rendezte, Nagyléta legszebb leányai szolgáltak fel, a mi mindenkit kellemesen lepett meg. A lelkes és szellemes toasztoknak, mint a hogy ilyenkor rendesen történni szokott, persze nem volt se hossza, se vége. Az első pohárköszöntőt *Kovásznay* Marczel székelyhidi főszolgabiró mondotta *Schlauch* bibornokra, melyet állva hallgattak végig.

Vajha — mint ahogy az áldást végző v. püspök ur oly szépen mondotta — ez a nagylétai róm. kath. egyháznak csak hajnala lenne, e hajnal után következnék egy szép ragyogó nappal és ennek a nappalnak soha — soha ne lenne éjszakája! . . .

ő benne reménlték a gondtalan, nyugalmas, boldog jövőt. De arról is elfelejtkezett, tán nem is tudta — hogy az az intézmény, melynek minduntalan neki-nekirontott: örökké fennálló, megdönthetlen szikla, isteni kezek munkája, melyből nagyhangu, lármás kirohanásai egy porszemnyit sem üthetnek le soha.

Legfeljebb elvakult dühében a sok hiábavaló döngetésre, egyszer fejjel nekimegy s megeshetik az a baleset, hogy szétlocscsan merész, bünös gondolatokkal, eszmékkel telt koponyája. Mert az erősebb mindig csak az a szikla marad.

S még ez lehet a legenyhébb büntetés.

No de az Isten irgalmas és sokat megtür a földhátán az ilyen alakokból. Mert óh hányan, de hányan vannak ezek! De hát nekik is élni kell, csak azért is, mivel küzdés és legyőzés nélkül nincs diadal; legyen övék a harczrahivás, miként övék a szégyenfutás.

Szegény öreg szülők pedig, ha megérik, hogy életük reménye ilyen valóra válik, ha meglátjak, hogy ez az a jövő amiért a küzdés napjaiban fohászkodtak, s e jövőért annyit nyomorogtak: bizony megsiratják életük e nagy csalódását és sietnek azt a pár lépést megtenni, mi örök nyugovóra a sir párnájáig vezet.

TAJEKOZTATO.

Régészeti és történelmi egylet. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

A Vázsonyi heczczhez.

Nyilatkozat.

Tisztelt szerkesztő ur!

A Vázsonyi demokrata képviselő ittléte alkalmával felmerült mozgalmaktól teljesen távol tartottam magamat. Sem fogadtatásánál, sem elutazásánál, sem felolvasásánál jelen nem voltam, banketjén fel nem szólaltam, a mellette és ellene lefolyt tüntetésekben részt nem vettem. Mégis a »Tiszántúl« tegnap azt jelenti rólam, hogy a vasárnap esti tüntetésekben »én vittem a hőstenort.«

A tisztelt szerkesztőséget ezzel a valótlan információval megtévesztették. Soha, sem vasárnap, sem máskor nem elegyedtem bele olyan mozgalmakba, amelyeket a felekezeti türelmetlenség kicsinyes motivumai irányitanak. A »Tiszántúl« szánakozása tehát velem szemben annál méltánytalanabb, mert senki sincs, aki nálam mélyebben szánakoznék azokon, akiknek egész életczélja, hogy ne mondjam *üzlete* nem egyéb, mint a vallási gyülölség felkeltése és szitása.

Nagyvárad, 1902. április április hó 15-én.

Dr. Adorján Emil.

*

Valóban üzletszerüen csinált felekezeti hecz volt az, melyről referádánk szólott. E nyilatkozat után pedig meg kell jegyeznem, hogy állitólagos szemtanu referálása alapján irtam a szereplőkről, s egyik szereplő újságiró előtt a Madách bemutató estéjén többször felemlitettem, hogy egyedül azon csodálkozom, hogy dr. Adorján közéjük állt ilyen ügyben és egy szóval sem hallottam emliteni itt sem, hogy dr. Adorján nem volt ott. Igy maradt neve ama vegyes társaságban, honnan ki rítt irásban is, de egyáltalán nem lett volna érthető a valóságban. Ebben az undorító heczben azonban annyi hihetetlen fordult elő, hogy ez tette csakis hihetővé az ő szereplését, még állitólagos szemtanu jelentése után is. Ezt kötelességem kinyilatkoztatni s ha az ő neve szerepelt tévedésből, a rektifikácziónál — bár nem kért rá — és ez sem éppen kellemes, álljon az enyém is:

Pálffy.

UJDONSÁGOK.

Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket hozzánk juttatni sziveskedjenek.

* **A főigazgató köruton.** *Nátafalussy* Kornél kir. tanácsos, tankerületi kir. főigazgató a nagyváradi tankerülethez tartozó középiskolák megvizsgálására tegnap elutazott.

* Kitüntetett **Orsolya-apácza.** Ő Felsége személye körüli magyar minisztere előterjesztésére *Volcié* Antonia nővér varasdi zárdabeli Orsolya-apáczának a nevelés és oktatás terén szerzett érdemei elismeréseül az *Erzsébet*-érmet adományozta.

* **A város világitása.** A világitási szükebb bizottság tegnap folytatta tanácskozását. Ez alkalommal a villamos telep és berendezés költségvetésének összeállitásán dolgoztak. A szakértők nagyon siettetik a kérdés mielőbbi megoldását, mert attól félnek, hogy a tulságos időveszteség folytán a gázgyárral szemben kényszerhelyzetbe jut a város. Még e hónap végén rendkivüli közgyülést tart Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a világitás ügyében.

* **H. Novák Irén a Kath. körben.** A katholikus kör ünnepélyrendező bizottságának sikerült a zárünnepélynek már eddig is kitünően összeállitott müsorát még egy kiváló szereplővel gazdagitani. Ez H. *Novák* Irén, a Szigligeti-szinház bájos uj szubrettje, fogja elszavalni *Sas* Edének egyik leg zebb költeményét, a Hintalovat. Ezzel a müsor már teljes. — Dr. *Krűger* Aladár és *Bátky* Endre zenés monológjából tegnap volt az első próba; *Amon* Margit fogja szavalni és énekelni a monológot, melyben az ő művészi előadása szép sikert fog aratni. — A részletes müsort rövid idő alatt közölni fogjuk. Jegyek előre válthatók a Tiszántúl szerkesztőségében este 6 és 7 óra közt, nappal pedig a kiadóhivatalban. Ülőhely ára 1 korona, állóhely 60 fill.

* **Óvakodjunk.** Az időjárás se hideg se meleg, (semmi uj nem történvén a nap alatt nagyon hasonlit az 1662-ik évi időjáráshoz. Eddig csupán amaz év árvizei maradtak el. Éppen ugy elmaradnak ám a költöző madarak; sőt visszacsés van a rovarok, hernyók fejlődésében is. A mandula stb. fát temérdek virág lepi. Most is nagyon sok, — tul sok, — a termést *már* elároló virág épen ugy mint 1662-ből irva van. Am amaz év *május 8 ika oly hideget hozott az egész országra*, hogy Magyarország *egész szőlőtermése lefagyott*! 1661-ben sok és igen jó bor termett. Éppen ugy, mint hazánkban a mult éven! A fagy ellen füstölés? *már akkor* szóba jött, — hanem persze csak a fagy után! A *viharágyut is pótolták már akkor harangozással.* Persze nem az Istenre akartak lövöldözni, hanem a *légmozgást akarták előidézni* Erre legerősebb *hang* volt: a — harang. A mint mondják: »tapasztalat volt az emberiség hajdan is«.

* **Gyászmise Goldis püspökért.** Az aradi görög keleti román székesegyházban vasárnap délelőtt nagy gyászmisét tartottak Goldis József, az elhunyt püspök lelki üdvéért. A misén Hamsea Agoston archimandrita celebrált, Papp I. János protosincellus, Beles Vazul aradi esperes, Oltyan, Petranu János dr., Vatian Traján, Bodea Gábor plébánosok, Botis T. dr. és Mihutiu Virgil lelkészek segédletével. A gyászmisén jelen voltak az aradi románok notabilitásai, továbbá bevonultak az aradi cs. és kir. 33. gyalogezred román katonái, zenekarral. A misén az aradi román papnevelő énekkara gyászdalokat énekelt.

* **Tolvaj** szerető *Papp* Péter hetes tegnap panaszt tett a rendőrségen, hogy *Szücs* Julcsa nevü cselédleány, kivel Oláh-Apátiban egy évig élt vadházasságban, Nagyváradra jött és *Seres* Imre fésüs legény karjai között keresvigasztalást. Volt kedvesének összeszedte ruhaneműit és egy 800 koronás takarékpénztári betétkönyvét s ujabb választottjával együtt megszökött. A rendőrség a feljelentés folytán megtette a szükséges lépéseket a jómadarak elfogására.

* **Tanácskozás a csatornázás ügyében.** *Farkas* Kálmán müszaki tanácsos, aki Nagyvárad város drága csatornaterveit szives jóindulatból kiegészitette, csütörtökön leérkezik Nagyváradra s pénteken jelen lesz a csatornázás ügyében tartandó bizottsági ülésen.

* **Ifjusági egyesületek.** Az ujvárosi községi fiuiskola tantestülete tegnap tartott gyülésén elhatározta a kultuszminiszter kezdeményezésére az ifjusági egyesület, szülői értekezletek és ifjusági könyvtárak felállitását. Az ifjuságnak nevelését és tanitását a tantestület részint felolvasások, gyülések, értekezések, szabad előadások, estélyek tartása által, részint az ifjusági könyvtárak létesitése utján véli megvalósithatni. Az ifjusági könyvtárak felállitásának módozatai közül figyelemreméltónak tartja perselyek felállitását, szinielőadások és mulatságok rendezését s ezek jövedelmeiből a szükséges összegek előteremtését. A szülői értekezletek tartását is igen kivánatosnak tartja. Közös összejövetelek lennének ezek a tanitók és szülők között, a melyen nevelési, tanitási és egyéb iskolai dolgot beszélnének meg együttesen. Mindhárom inditvány részletes tervének kidolgozására bizottságot küldtek ki, — utasitásul adva nekik a fentebb elmondottakat. A bizottság tagjai: *Vaday* József igazgató elnöklete alatt *Biczó* János és *Bodnár* János. Az értekezleten különben ezeken kivül ott voltak még: *Makay* Katalin, *Oó* Dezsőné és *Raffay* Mihályné rendes, továbbá *Hegyesi* Katinka és *Klein* Ilés kisegitő tanerők.

* **Kézrekerült tolvaj.** A Rothbart féle ház állásában töltötte az éjszakát tegnap *Pinczel* Simon dézsás s reggelre kelve megdöbbenve tapasztalta, hogy 80 koronát tartalmazó pénzes erszénye eltünt. Az esetről értesitett rendőrség rövid idő alatt meglelte a tettest a volt hálótárs személyében, kinél még a pénz is megkerült. Jelenleg a tettes a börtön kemény dikóján elmélkedik ügyetlenségéről.

* **Tanud j jótékonyczélra.** *Kugler* Albert vaskereskedő egy tanukihallgatás alkalmával részére megitélt 15 korona összeget a nagyváradi kereskedelmi kóroda egyletnek adományozta, miért is az egylet igazgatósága hálás köszönetét nyilvánitja.

* **A Promontorra**, hol a fehérpapok hajdani első zárdája és temploma állt, április 6-án azért nem vonult ki az ifjuság, mert ez a földterület ma már magántulajdon; beültetett szőlőterület, melyre lépni a tulajdonos engedélye, sok diáknak akaratlanul is megtörténhető kártevése nélkül nem lehet. E kirándulás azonban nem maradt el. Jó idő esetén csütörtökön délután 3 órakor fog odavonulni az ifjuság egy harmada — ha eső nem lesz — más napon majd a másik kétharmad. A kuthéz felé vezető ugynevezett *felső-út* a promontor mellett vonul el. Ez lehetővé teszi, hogy az ifjuság bár kisebb tömegekben de a visszaállitás százéves ünnepe alkalmából megtekintheti ama helyet, hova 1130-ban II-ik István király az első fehérpapokat telepitette.

* **Rádikka megkereszteltetése.** Dódikkát és Rádikkát, Barnum sziámi ikreit nemrégen elválasztotta egy párisi orvosprofesszor, mert Dódikka veszedelmes betegségbe esett s halála esetén elveszett volna vele ikertestvére is. Néhány nappal az operáczió után Dódikka meghalt, Rádikka azonban meggyógyult s ma már teljesen egészséges. Párisból jelentik most, hogy Rádikka állandóan Párisban marad, mert egy gazdag francziа magánzó örökbe fogadta. A mult vasárnap Rádikka áttért a katholikus vallásra a St. Sulpice-templomban, a hol nagy közönség nézte végig a keresztelést.

* **Jegyzők választása.** A hosszuaszói körjegyzői állásra *Revoszky* Károly helyettes jegyzőt választották meg. — Belényesben a II-od jegyzői állást is most töltötték be, még pedig a felettes hatóságok meglepetésére. A jelöltek közül egyhangulag *Sciumpe* Kornél nagyszebeni lakost választották II-od jegyzővé.

* **Meglopott koldus.** N. *Kocsis* Imre kéregető tegnap délelőtt a zöldfa-utczai Leitnerféle üzletben koldult. E közben a szintén üzletben volt *Hamza* Miska, ki már több izben büntetett notórius tolvaj és nem kevésbbé erkölcsös nejé kiloptak az öreg koldus zsebéből 3 koronát tartalmazó pénzes zacskóját. N. *Kocsis* Imre keservesen panaszolta el baját a rendőrségen, ahol az éppen igazoló-jegyért szemtelenkedő czigány, kit a káros megismert, nagyobb biztonság okáért szerelmes oldalbordájával együtt bedunkliztatott.

* **Elveszett** a *Zöldfa*-utczától a *Kert*-utczáig vezető uton egy ***brilliantos fülbevaló***. A brilliánt ezüst foglalatu. Becsületes megtaláló 10 korona jutalmat kap *Mendelényi* Béla rendőrfogalmazónál.

EGYESÜLETEK.

—

A biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet választmánya hosszu szünet után ismét gyülést tartott dr. *Beöthy* László főispán elnöklete alatt a megyeház kistermében tegnap délután 5 órakor. Jelen voltak: *Grócz* Béla apát-kanonok, dr. *Bozóky* Alajos jogak. igazgató, *Szmazsenka* Ernő vasuti felügyelő, dr. *Karácsonyi* János esperesplébános, *Bereczky* Géza földbirtokos, *Középesy* Gyula őr, dr. *Némethy* Gyula titkár.

A gazdag tárgysorozatból csak nehányat emelünk ki. A választmány dr. *Thury* Kálmán ügyvédet kéri föl a közgyülésig, a midőn választásra kerülhet a dolog az ügyészi teendők végzésére. A muzeum biztonságáról akként intézkedik, hogy az éjjeli szolgálatot végző rendőrre bizza, a főkapitány beleegyezésével az ellenőrző óra óránkénti fölhuzását.

A nyári ásatásokra egy hármas bizottság alakul *Karácsonyi* János elnöklete alatt, melynek tagjai még *Tóth-Szabó* Pál dr. és *Középesy* Gyula őr. A választmány megdöbbenéssel veszi tudomásul, hogy az alig két éve javitott muzeumtető javitásra szorul, még pedig olyanra, amely több száz koronát vesz igénybe.

Kiemelkedő mozzanata volt a gyülésnek, midőn elhatározta, hogy még ez évben *emlékkönyvet* ad ki, hogy legalább némileg viszonozza a tagok áldozatait az egylet érdekeiért.

Végül álljon itt az ajándékozók jegyzéke. *Cseke* Mihály Kőrösszeg-Apátiból több római régiséget, *Szücs* Sándor Borsról több kőkorszakból való régiséget valamint ujkori érmeket, *Noszlopy* Gyula csokalyi nagybirtokos több kőkorszakból eredő tárgyat, *Filimon* Gyula csanádi plébános két byzanczi képet, *Gödri* Ferencz Sepsi-Sz.-Györgyről három könyvet, *Bihari* Ferencz b.-sz.-mártoni plébános XVIII. szérmeket, *Tokai* Elek Kőrös-szeg-Apátiból római edénycserepeket, *Tóth* Jenőné urhölgy több római, őskeresztény cseréplámpát, s XVIII. sz.-beli igen érdekes épitészeti diszmunkákat ajándékoztak az egylet muzeumának. A gyülés csak fél hétkor ért véget.

Az Országos Pázmány-egylet Egerben. A kath. hirlapirók köre az *Országos Pázmány-Egyesület*, a mely a mult évben tartotta Nagyváradon első vidéki ülését, az idén, mint tegnap határozta el a választmány — Egerben tartja gyüléséi, hova szives meghivást kapott. Az egri gyülés május második felében lesz megtartva. A tegnapi választmányi ülésen különben dr. *Margalits* Ede elnök beszámolt az egyesület fényes sikerü római zarándoklatáról s aztán bejelentette a következőket: Ujabb tagok lettek:

Alapitók: Begovcsevics Róbert v. püspök, Szele Gábor fölsz. püspök, Stefanovszky Sándor apát-kanonok Egerben; Krentz Ignácz és Gremsperger István kanonokok Székesfehérvárott. Rendes tagok: Böhm János dr. cz. kanonok (Eger), Nyizsnay Iván lelkiigazgató (Eger), Alapi Gergely (Komárom), Kopacz Gergely (Gyulafehérvár). Pártolók: Rétay Kálmán (Borsod Szirák), Fritzenschaft János (Vértes-Boglár), Streit Ferencz, Dornis István, Chay Antal, Kéry Ferencz, Scheirich Antal, Viszota Lajos dr., Klausz György dr. (Székesfejérvár) és a pinkafői esperesi kerület.

A segitő-alap igazgató-bizottsága ujból megválasztván, annak tagjai lettek: Margalits Ede dr. elnök, Cziklay Lajos és Kiss János dr. alelnökök, Sziklay János dr. és Auer István titkárok, Zelliger Vilmos dr. pénztárnok, Bonitz Ferencz, Gyürky Odön és Kaposi József választmányi tagok. — A választmányi ülés után a segélyalap igazgató-bizottsága rövid ülést tartott.

IRODALOM.

Hitelemzési vezérkönyv.

A ft. hitelemző és tek. tanitó uraknak sziveS tudomására hozom, hogy a kath. sajtó osztatlan elismerésével fogadott és ma már 800 példányban közkézen forgó: *„Hitelemzési vezérkönyv a népiskolák hitelemzői számára“* czimü 2 kötetes, egyházhatósági jóváhagyással kisért munkám még kapható és pedig 2 külön, diszes kötetbe ***kötve nálam*** 14 kor. bolti ár helyett ***8 kor. beküldése esetén bérmentes szállitással***; füzve pedig 5 kor. árba a Szent István-társulatnál Budapesten.

Somogy-Szent-Lászlón, 1902. április hóban.

Gosztonyi Jenő,
plebános.

A Magyar Remekirók kiváló diszmü, mely valóságos kincsesháza a magyar muzsa termékeinek, most rendkivüli kedvező feltételek mellett szerezhető meg. Olvasóink részére megkönyitettük az előfizetést azzal, hogy megrendeléseket elfogadunk s készséggel juttatunk rendeltetési helyére. Az 55 diszes kötet előfizetési ára 220 korona, amelyet havi 3 koronás részletben lehet fizetni. Az első öt kötetet azonnal megkapják az előfizetők. A nagybecsü munkát a legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe. Bővebbet mai számunk hirdetése nyujt.

SZINHÁZ.

HETI MÜSOR.

Szerda: Az ember tragédiája.
Csütörtök: San-Toy. (Bilkey Irén szerződött tag első felléptével.)

Az ember tragédiája.

Szinigazgatónak nincs nagyobb és nehezebb feladata, mint az Ember tragédiáját szépen, hatással előadni. Nehéz a 3 főszereplőre alkalmas embert találni, még nehezebb a szükséges diszleteket előállitani.

Somogyinak ez utóbbi sikerült. Az ember tragédiájához annyi korhü és fényes diszletet szerzett be, amennyi vidéken már nagy áldozatkészséggel is csak ritkán látható. Mindössze néhány komplikáltabb szczenirozást kellett elhagyni, amelyek hiánya azonban alig volt észrevehető. Valamennyi diszlet egytőlegyig kifogástalan, fényes és izléses.

Már a szereplők közül kevésbbé bőkezü a dicséretben a kritika. Föltétlen elismerést csak *László* Irén érdemel. Ez a kedves megjelenésü, fiatal müvésznő valósággal meglepett Evájával. Multkori fellépésénél megrótt hibáit elfeledte, a tehetségét, szorgalmát és intelligencziáját erős próbára tevő szerepben teljes és megérdemelt sikert aratott. A nőnek Madách által megálmodott minden alakját egyforma igazsággal hozta szinpadra; kellememes organuma, szinpadias szép alakja, fiatalos üdesége mind emelték a sikert, a melyet már elvitázhatlan nagy tehetsége biztositott neki; ugy látszik Madách minden szavának értelmét egyedül ő értette meg szerepében s csak ő tudta a közönséggel is megértetni. Szinpadra született és a mellett képzett kis leány, még sokat remélhetünk tőle.

Adám személyesitőjének, *Szarvasinak* az volt a hibája, hogy szerepének csak külső megjátszására forditott nagy gondot s emellett elfelejtett a szavaknak is életet adni. Igy aztán mig szorgalmát e nagy szerepben dicsérettel emeljük ki, csak sajnálni tudjuk, hogy nem hatolt szerepének lelkébe is. Végtelenül több bensőség kellett volna hozzá, több bensőség a hangban, a játékban. Ezzel együtt járt volna több erély, több férfiasság a fellépésben, a hol kell ellágyulás. László Irén Evája a *nő* volt a maga ezerféle csalóka szinében: Szarvasi Adámja csak *egy férfi* volt, a derék, egyszerü — Szarvasi Sándor. Ez a különbség.

Luczifer szerepében szükséges az egységes hangulat s ezt jól el is találta *Peterdy*; ez az egység azonban egy jellemnek több árnyalatát fedi, a mely árnyalatokat nem emelt ki mindenütt elég élesen. Igen sikerült a paradicsomi jeleneteken kivül a római képbeli szereplése.

Kabinet-alak volt *Pintér* sanscülotteja. Pompásabb őrjöngő forradalmárt képzelni sem lehet; csak egy a hibája. A kiben ennyi a szinésztehetség, miért nem remekelt mint — Ádám? Igen sikerült *Bognár* Szent Péterje és a falanszterbeli aggastyánja, P. *Szép* Olga komornája is. Kis szerepekben E. *Kovács* Mariska, *Kulinyi* Mariska, *Tóth* Elek, *Czene* Stefi, *Deési* és *Székely* Anna mozditották a darab sikerét elő. Hátramozditották Bérczi és Krasznay; mindkettő kiirt az Ember tragédiájából.

A rendezés egyes apró fogyatékoktól eltekintve igen jó volt; Somogyi Károly keze látszott rajta. A forradalmi jelenet egyenesen mesteri; ennek pompás végét kétszer megujrázták.

A ház zsufolásig megtelt közönséggel.

Dr. K. A.

Az ember tragédiája. Közbejött körülmények folytán Madách nagy gonddal előkészitett s óriási érdeklődéssel fogadott remekmüvét a szinház igazgatóságának egyidejüleg le kell vennie a müsorról. *Az ember tragédiája még csak ma, szerdán este kerül szinre.* A jövő héten a darab ismét szinre kerül.

Bilkey Irén bemutatkozása. Bilkey Irén, a Szigligeti-szinház uj primadonnája holnap, csütörtökön este mutatkozik be a közönségnek San-Toy czimszerepében. A nagyon tehetséges szeretetre méltó müvésznő bemutatkozása iránt már is általános az érdeklődés.

Páholyok minden bérleti napon kaphatók a pénztárnál.

TAVIRATOK.

Horánszky Nándor beteg.

Budapest, április 15. (Saj. tud. táv.) *Horánszky* Nándor kereskedelemügyi miniszter sulyos beteg s orvosai tanácsára legalább tiz napig ágyban kell maradnia.

Abrudbányai képviselő választás.

Budapest, ápr. 15. (Saját tud. távir.) A ma megtartott képviselő választáson *Rosenberg* Gyula szabadelvüpárti választatott meg nagy többséggel *Abrudbánya* országgyülési képviselőjévé. Az időközben felléptetett *Légrády* Károly mindössze 18 szavazatot kapott.

Beöthy László helyettese.

Budapest, április 15. (Saj. tud. táv.) *Beöthy* Lászlónak, a »Nemzeti Szinház« igazgatójának fölajánlott lemondását a belügyminiszter elfogadta, s az igazgatói teendők végzésével további intézkedésig *Somló* Sándort a Nemzeti Szinház tagját bizta meg.

Orosz herczegnő kalandja.

Budapest, ápr. 15. (Saj. tud. távir.) Mint Pétervárról jelentik, ma számüztek Szibériába egy szegény diákot, kibe *Heléna* nagyherczegnő a czár bátyjának leánya szerelmes volt s kivel meg is szökött. Meghiusitotta ezáltal a politikai kombinátiót, mely *Napoleon* Viktor herczeg jegyeséül szemelte ki, kit azonban visszautasitott. A szerelmes pár azonban csak a határig tartotta meg inkognitóját, hol elfogatván, a herczegnő szüleihez, a szerencsétlen fiatal ember pedig a szibériai ólombányákba vitetett.

A brüsszeli forrongás.

Brüsszel, ápr. 14. A mai est itt és a vidéken az eddig beérkezett jelentések szerint nyugodtan telt el. Anderlecht külvárosban nagy szoczialista gyülés volt, a melyen Van der Velde képviselő a kormány ellen intézett heves támadások között az alkotmányrevizió követeléséhez való ragaszkodásra és nyugalomra intette a szoczialistákat. Be kell várni a kormány válaszát. Hogy a nép megtudja a választ, szerdán este nagy néptömeg vonuljon a képviselőkamara elé. Ha a kormány tovább is ellenáll, a végső eszközzel, a lázadás fegyverével kell küzdeni az alkotmány reviziójáért. A gyülés után Van der Velde a Népházába ment, a melynek környékét a polgárőrség tartotta megszálva és ott is nyugalomra intette a népet. (M. T. I.)

A dél-afrikai háboru.

London, ápr. 15. A Daily Mail jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: A búr vezéremberek ma Milner kormányzóval tanácskoztak. A tanácskozásban Kitchener is részt vett. Hir szerint Kitchener fogja tovább vezetni a tárgyalásokat. A búrok ajánlatait Milner elküldi Chamberlainnek. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

A vöröshajuak szövetsége.

Irta: **Conan Doyle.** 13

— Nagyon helyes! — válaszolt Jones és alattomosan vihogott. — Tehát kérem ez urat, kegyeskedjék felfáradni, a hol kocsiba ülünk és fenségedet a rendőrségre visszük.

Ez már jobban hangzik! — szólt Clay John szemtelen elégültséggel. Udvariasan meghajolt hármunk előtt és a detektiv által vezetve nyugodtan tovalépdelt.

— Holmes ur — szólt Merryweather — mikor utánuk mentünk — igazán nem tudom, hogyan köszönje és hálálja meg önnek a bank ezt a cselekedetét. Ön, csodálatos módon fölfedezte és meghiusitotta a leggazabb betörést, melyet valaha gonosztevők kigondóltak.

— Már régebbről volt számolni valóm Clay Johnnal, — válaszolt Holmes — s igy a bank semmivel sem tartozik nekem. Egy s más apró kiadásomat, a mi ebből az ügyből rám háruli, bizonyára meg fogja a bank téríteni, egyébként pedig bőséges jutalom nekem ez a tapasztalat, mely sok tekintetben párját ritkitja és nekem rendkivül tanulságos. Különben is nagy élvezetem telt a vöröshajuak szövetségével való mulattató ötletben.

— Látod, Watson — szólt később, mikor hajnalban egy pohár whisky mellett együtt ültünk a szobájában, — az első pillanattól fogva nyilvánvaló volt, hogy ennek a kissé bolond históriának, a vörösbajuak szövetségének, a hirdetésnek, a lexikon leirásának nem lehetett más a czélja, mint az, hogy a nem nagyon

nyilteszü őszerest naponta néhány órára eltegye az útból. A mód ahogyan ezt elérték, sajátságos volt, de jobbat aligha lehetne kigondolni. Clay John ravaszeszü ficzkó s kétségtelenül a pajtásának vörös haja vitte őt erre az ötletre. A heti négy font sterling volt a csalétek, s mit törődtek ők ilyen csekély kiadással, mikor sok ezer font sterlingről volt szó. Közzé tették a hirdetést: az egyik beáll az ideiglenes szövetség hivatalnokának, a másik ráveszi az őszerest, hogy pályázzon a hirdetett állásra. Es ketten együtt gondoskodnak róla, hogy a derék férfi egy délelőtt se legyen odahaza. Mihelyt hallottam, hogy Wilson ur segédje félfizetésért dolgozik, tisztán állt előttem. hogy ennek az embernek alapos oka van rá, hogy az állásához annyira ragaszkodjék.

— De hogy találhattad ki ezeket az okait?

(Vége köv.)

KÖZGAZDASAG.

—

Az Első Magyar Altalános Biztositó Társaság

ma délután tartotta évi rendes közgyülését gróf Csekonics Endre v. b. t. t. elnöklete alatt. Az 1901. évről szóló igazgatósági jelentés kiemeli, hogy az üzlet egyes biztositási ágakban és összességében kedvező lefolyásu volt. Az igazgatóság az előterjesztett mérleg számadásai szerint már ezuttal mindent beváltott, amit az előző mostohább években a közgyüléseken kilátásba helyezett. Amellett, hogy 2,242 587 korona tiszta nyereséget ért el, még az 1893-ban sajnosan megszüntetett árfolyam különbözeti tartalékot tett ez évben félre a záloglevelek árfolyam emelkedéséből; a külön tartalékot, mely már 8163 korona 92 fillérre szállott volt le, most ismét 568,588 korona 14 fillérre emelte, a tüzosztály dijtartalékát 4,400.000 koronára, a szállitmányi biztositékot pedig külön 40.000 koronára szaporitotta. Az életbiztositási felette jó üzletet tervszerüen s nagy sikerrel fejlesztette. A társaság életbiztositási állománya 274,422,041 korona 58 fillérrel haladja tul az előző évit. Az állománynak dijtartaléka immár 78,254.565 korona 23 fillért tesz ki. Az alapszabályszerü levonások után az igazgatóság a tiszta nyereményből részvényenkint 320 korona osztalék kifizetését hozta javaslatba.

A nyereségből még ez osztalék kifizetése után is 386.160 korona 12 fillér marad rendelkezésre. Ebből rendkivüli adományképpen 50.000 koronát javasolt az igazgatóság a társasági tisztviselők nyugdijalapjának juttatni, 336.166 korona 12 fillért pedig a különtartalékra átvezettetni. A közgyülés a mérleget, zárószámlát és az összes igazgatósági javaslatokat egyhangulag elfogadta és az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak a felmentvényt megadta s jóváhagyta a közhasznu adakozásokra fordítandó összeg felosztási tervét. Az osztalék a társaság pénztáránál már a hétfői naptól fogva kifizetésre kerül. A részvényesek nevében, kikre az évi jelentés a lehető legjobb benyomást tette, Lampl Vilmos részvényes mondott köszönetet az igazgatóságnak. Külön is kiemelte a szakigazgatás élén álló Ormódy Vilmos vezérigazgató rendkivüli szakértelmét és nyomatékosan hangsulyozta a nagy megnyugvást, melyet a részvényesekben és a biztositó közönségben a társaság jelenlegi vezetése által inaugurált amaz irány kelt, mely igen helyesen a nagyszabásu és előrelátó tartalékgyüjtéssel a társaságnak jövendő biztosságát és nagyságát is kétségtelenné teszi. Végül a közgyülés a választmányba uj tagokul választotta meg báró Gerliczy Ferencz, Libits Adolf és ifj. gróf Zichy János urakat.

Szőlősgazdák figyelmébe! Minden szőlősgazdának féltett kincsét képezi a nagy fáradsággal és költséggel ujjá teremtett szőlőtelepe, védekezzék tehát tőle telhetőleg minden ellen, ami annak árthat.

A tavaszi fagy ellen Francziaországban leghathatósabban *»füstlámasztókkal«* védekeztek.

Ily franczia minta szerint készült füsttámasztókat hoz Rosenberg Izsó ur forgalomba, elnyervén ezen füsttámasztókna kizárólagos képviseletét Bihar- és Szilágymegyékre és ilynemü hirdetésére hivja fel a hegyközségek és szőlősgazdák figyelmét. Próbálkozzunk!!!

———

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1902. április hó 15-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 17.50—16.80. Kétszeres buza 13.60—12.80. Rozs 13.20—12.80. Arpa 11.60.—10.80. Zab 13.60.—13.20. Tengeri: 9.80.—9.40. Borsó 36.—. Lencse 40.—. Bab 15.—. Köleskása 23.50. Burgonya 6.20. 100 kiló lángliszt 29.—. zsemlyeliszt 28.60. fehérkenyér liszt 27.60. barnakenyér liszt 26.—. széna fuvarral 5.40. szalma 1.30 Szalonna 104.—, 6 kiló zsup-szalma —20, 150 dkg alom-szalma —12. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84, Lámpaolaj —.78. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.72. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kősó 21.50, nyers fagyu —.48. olvaszt. fagyu 68—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—.—. magyar gyapju —.—.—, Egy hektoliter óbor 66.—, uj bor 40.—, mész 1.50, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.— kendermag 26.—. köles —.— repcze —.—, dió 30.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 44.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 24, szalona 1.20, sertéshus 1.04, juh-hus 64, veres hagyma 22, fog hagyma 64, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi ——.

Forgalmi kimutatás 1902. évi április hó 15-ről. Tiszta buza körülbelül 240 hltr, kétszeres buza 40 hltr, rozs 60 hltr, árpa 30 hkl. zab 80 hltr. tengeri 170 hltr, burgonya 200, hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 78 drb, félhizott 190. sovány 160, süldő 560, malacz 241, hizott marha 20, jármos ökör 430, fejős tehén 270 borju 280, bivaly 5, juh és kecske 170, ló 459.

Marhaártáblázat 1902. április hó 15-ről. Egy pár első rendü jármas ökör 620—720, egy pár másodrendü jármas ökör 520—610, egy pár harmadrendü jármas ökör 250—500, 1 drb fejős tehén 110—250. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 170—280. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 110—180, 1 drb. veres borju 20—48, 1 drb. fél éves borju 40—60, 1 drb egy éves borju 48—76, két éves borju 70—180. 1 drb hizott sertés 86—90, 1 pár fél éves 30—36, 1 pár egy éves sertés 40—68, 1 pár két éves sertés 70—116. 1 drb igás ló 160—240, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36. 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbőr 10—20.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 195. Pótbérlet 8.

Ma, szerdán, 1902. április 16-án

Az ember tragédiája.

Drámai költemény.

SZEMELYEK:

Az Ur	— — — — —	* * *
Mihály főangyal	— — —	E. Kovács M.
Gábor »	— — —	H. Novák Irén
Ráfael »	— — —	Kulinyi M.
Luczifer	— — — — —	Peterdy S.
Ádám	— — — — —	Szarvasi Sándor
Eva	— — — — —	László Irén
A föld szelleme	— — —	Vank István

HELYARAK: Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr., Támlászék **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30** kr. Földszinti állóhely **50** kr., Diák és katonajegy a földszintre **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Kezdete 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap csütörtökön, április 17-én

SAN-TOY.

Operette.

Egy tisztességes éltesebb nő óhajtana vidéken

gazdasszonyi állást

elfoglalni. Érti a baromfitenyésztést, főzést, szóval mindazt, amit egy jó gazdasszonynak tudnia kell.

Egy gazdaságban 8 évig volt ilyen állásban. mint bizonyitványnyal igazol.

Tudakozódhatni a kiadóhivatalban.

HOFFER BERTALAN

paplan és matrácz különlegességek gyártása

NAGYVÁRAD, Fő-utcza. (Bazár-épület).

Milyen csalódás

éri azokat, kik mindent hisznek, azt is, hogy a házilag elkészitett paplanokat a kereskedők készitik a saját mühelyükben, pedig az nem igaz, mert csak az én gyári helyiségemben készülnek a valódi, kitünő

PAPLANOK!

Ez a házilag készült, valódi paplan, a többi csak rossz utánzat, a mit a vevő, sajnos, csak a saját kárán tud meg, de már későn.

Ruge paplan. . . 1 frt 60 kr.	Kasmier paplan . . 2 frt 40 kr.	Gloria paplan . . . 3 frt 25 kr
Jobb » . . 1 » 80 »	Jobb » . . 3 » 60 »	Atlasz v. selyem paplan 6 » — »

Gratiőz, kelengye-paplan, atlasz . . . 10 frt. | Valódi gyapju kásmir . . . . 10 frt.

Paplan-áthuzás jutányosan elvállaltatik.

Szabóknak különösen ajánlom táblás és méteres vattáimat

Tisztelettel **HOFFER BERTALAN Fő-utcza, (Bazár-épület).** 89

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, április 15.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.93
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab ápr.	6.86
Káposzta, repcze, aug.	—

Értéktőzsde.

Budapest, április 15.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Államvasut	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. április 15-én.

Magyar aranyjáradék 4%	119.85
Magyar koronajáradék	97.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	120.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	100.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.30
Italmérési jog megváltási kötvény	100.70
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	96.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	200.—
Tiszszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	165.—
Osztrák járadékpapirban	101.40
Osztrák járadék ezüstben	101.25
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	99.40
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	1598
Magyar hitelbankrészvény	687.—
Osztrák hitelintézet részvény	673.—
Párisi vista	95.42
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.08
Németbirodalmi márka	117.32
London vista	240.20
20 márkás arany	23.45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A legujabb

női felöltők

és remek szép tavaszi ruhakelmék

már megérkeztek

SPITZER TESTVÉREK divatáru-házába,

melyek meglepő olcsó áraik és remek szép minőségükért

általános feltűnést keltenek.

Kivételes olcsóság!

Elegáns legujabb tavaszi ruha — — — **2** forint
Divatos finom fekete ruha — — — — **3** forint
Tavaszi legujabb angol ruha — — — **4** forint

Finom Mohair női ruhára 1 frt.	Finom Luster női ruhára 1 frt 20 kr.	Finom camgarn női ruhára 1 frt 50 kr.	Selyem kelme menyasszonynak 75 kr.	Fekete legfinomabb divatkelmék 1 frt 20 kr.
Kitünő jó kartonok 20 kr.	Finom angol mosó kelmék 35 kr.	**Női felöltők**	Legujabb női blous 1 frt 20 kr.	Blous selymek 1 frt 20 kr.
Remek napernyők 2—5 frtig.	Remek szép **tavaszi kabátok** 5, 6, 8 frt Legfin. tavaszi kabátok (selyem bélés) 10, 12, 15 frt Elegáns divatos tavaszi **gallérok** 6, 8, 10 frt Igen csinos leányka **kabátka** 5, 6, 7 frt Legujabb **női paletot** 10, 12, 16 frt **Legujabb függönyök 1 frt 20 kr.**		**Agyeritők 2 frt.**	**Hölgy-esernyők** legujabb 2 frt.
Hölgy vászon női ingekre 6 frt.	Hölgy-shiffon női fehérnemüre 6 frt.	**Szőnyegek** 20 krtól 2 frtig.	Uri-vászon lábravalóra 8 frt.	Uri-siffon ingekre 9 frt 50 kr.
Magyar vászon lepedőkre 5 frt.	Magyar siffon ágynemüre 7 frt.	*Paplanok* 1.60 2.50 3 frt.	Matraczok 5, 7 és 10 forint.	Uri-ingek legjobb minőségü 1 frt 60 kr.

Menyasszonyi kelengye legkedvezőbb bevásárlási helye. Teljes kelengye már 100 forinttól kezdve a legfinomabbig.

Lapunk kiadóhivatala utján megrendelhető csekély havi részletfizetés mellett.

Franklin Társulat kiadása

MAGYAR REMEKIRÓK

A magyar irodalom főbb művei.

A magyar nemzeti irodalom kincsesházát képezi a Magyar Remekirók 55 kötete, melyben benn van az összes magyar klasszikusok minden maradandó alkotása. — A magyar klasszikusoknak ez első és egyöntetü összkiadásának ára 55 kötetben, diszes vászonkötésben **220** korona.

Csakis a Franklin-féle MAGYAR REMEKIRÓK gyűjteményében találhatni a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János **műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.**

Minden remekiró munkáit egy kiváló magyar iró látja el bevezető méltatással és életrajzzal.

Ezeken kivül benn lesznek a MAGYAR REMEKIROK könyvtárában: Balassa Bálint, Berzsenyi Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br., Fazekas Mihály, Gyöngyössi István, Gvadányi József, Kármán József, Kazinczy F., Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Madách Imre, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchényi István gr., Teleki László gr., Zrinyi Miklós, Népies Lyra, Népballadák, Kuruczköltészet.

KEDVEZMÉNY A MAGYAR REMEKIRÓK MEGRENDELŐINEK.

Shakspere összes szinműveinek uj 6 kötetes kiadását, melynek bolti ára, a Magyar Remekirók-éval azonos diszes kötésben, 30 korona, a Magyar Remekirók megrendelői 20 koronáért kapják. Ez az egyedüli teljes magyar Shakespere, Petőfi, Arany, Vörösmarty stb. fordításában s mint ilyen, méltó kiegészitője a Magyar Remekirók-nak

A Magyar Remekirók első 5 kötete (I. sor.) már megjelent; félévenkint jelenik meg egy-egy ötkötetes sorozat.

A Magyar Remekirók 3 koronás (Shakspere szinműivel együtt 4 koronás) havi részletfizetés mellett rendelhetők meg e Rendelő-lap utján, mely kivágandó és megfelelően kitöltve beküldendő a „TISZÁNTUL" kiadóhivatalához.

RENDELŐ-LAP.

A **«TISZÁNTUL»** kiadóhivatala utján ezennel megrendelem a **Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.**

a) A «Magyar Remekirókat» 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvéttel.
b) A «Magyar Remekirókat» és Shakspere müveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvéttel.
c) A «Magyar Remekirókat» és Shakspere müveit 240 koronáért, fizetendő 4 koronás havi részletekben.
d) A «Magyar Remekirókat» Shakspere nélkül 220 koronáért, fizetendő 3 koronás havi részletekben.

A nem kivánt mellőzzük törlendő

A gyüjtemény első sorozata megjelent, félévenkint jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én *Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál Budapesten* fizetendők mindaddig, mig a mű teljes vételára kiegyenlitve nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárat s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll, a portóköltség hozzászámitása mellett, postai megbizással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszünik és az egész mű vételára esedékessé válik. *A vételár első részlete az első szállitáskor utánvétetik.*

Lakás és kelet: .....

Név és állás: .....

Olvasható aláirást kérünk.

Első magyar általános biztosító-társaság Budapesten.

I. Tűz-, szállitmány-, jég- és betörés-biztositási üzlet. — Negyvennegyedik évi zárszámla 1901. január 1-től deczember 31-ig.

KIADÁSOK.

		korona	fill.	korona	fill.
I. Tűzbiztositás.					
Kifizetett károk és költségek	7.229,557·53				
levonva viszontbiztositott károk és költségek	2.659,926·09	4.569,631	03		
Függőben maradt károk tartaléka		417,324	38		
Szerzési költségek a viszontbizt. rész utáni bevétel levon.		823,540	93		
Jövedelmi adó és bélyegilletékek		202,530	44		
Postabérek		103,816	06		
Adakozások közhasznu célokra		10,450	—		
A tüzbiztositási üzletet terhelő igazgatási költségek		1.023,896	43		
Behajthatlan követelések leirása		19,292	17		
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül		4.400,000	—	11.570,391	44
II. Szállitmánybiztositás.					
Kifizetett károk és költségek	386,995·78				
levonva viszontbiztositott károk és költségek	266.342·23	120,653	55		
Függőben maradt károk tartaléka		87,545	84		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával		14,099	19		
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül		80,000	—	302,208	58
III. Jégbiztositás.					
Kifizetett károk és költségek	1.545,465·43				
levonva viszontbiztositott károk és költségek	987,156·15	558,309	28		
Függőben maradt károk tartaléka		17,150	46		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával		226,692	39		
Bélyegilletékek		48,243	21		
Behajthatlan követelések leirása		11,827	37	862,222	71
IV. Betörésbiztositás.					
Kifizetett károk és költségek	6,532·83				
levonva viszontbiztositott károk és költségek	3,751·67	2,781	16		
Függőben maradt károk tartaléka		840	42		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával		5,188	54		
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül		40,000	—	48,810	12
V. 1901. évi nyereményszámla.					
A folyó évi üzletből fennmaradt nyereségért				1.105.428	44
				13.949.061	29

BEVÉTELEK.

		korona	fill.	korona	fill.
I. Tűzbiztositás.					
Az 1900. évről áthozott készpénz dijtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül				4.000,000	—
Tüzbiztositások után bevett készpénzdijak és a folyó évben lejárt dijkötelezvények és dijváltók			13.234,555·11		
levonva: törlesztett dijak	1.568,375·90				
„ viszontbiztositási dijak és dijrészletek	4.015,470·91	5.583,846·81		7.650,708	30
Az 1900. évben függőben maradt károk tartaléka				282,046	76
					11.932,755 06
II. Szállitmánybiztositás.					
Az 1900. évről áthozott készpénz dijtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül				50,000	—
Szállitmánybiztositások után bevett készpénzdijak			996,758·06		
levonva: törlesztett dijak	42,648·64				
„ viszontbiztositási dijak	759.640·84	802,289·48		194,468	58
Az 1900. évben függőben maradt károk tartaléka				92.514	29
					886,982 87
III. Jégbiztositás.					
Jégbiztositások után bevett készpénzdijak			3.419,636·27		
levonva: törlesztett dijak	305,866·73				
„ viszontbiztositási dijak	2.015,428·24	2.320,794·97		1.098,841	30
Az 1900. évben függőben maradt károk tartaléka				21,197	61
					1.120,038 91
IV. Betörésbiztositás.					
Az 1900. évről áthozott készpénz dijtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül				30,000	—
Betörésbiztositások után bevett készpénzdijak és dijrészletek			70,904·33		
levonva: törlesztett dijak	13,338·52				
„ viszontbiztositási dijak	39,788·09	53,126·61		17,777	72
Az 1900. évben függőben maradt károk tartaléka				2,428	33
					50.206 05
V. Egyéb bevételek.					
Szelvény-, takarékpénztári, váltó- és egyéb kamatok, valamint árfolyamnyer. eladott értékpap. és ideg. pénzn. után				423,847	77
Társasági házak tiszta jövedelme				85,230	63
					509,078 40
					13.949,061 29

Mérlegszámla 1901. deczember 31-én.

VAGYON.

		korona	fill.
Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztárak- és bankoknál		9.712,065	45
1.844,400 kor. n. é. Magyar földhit. int. 4%-os talajjavitási és szab. záloglevél	á 92·50 = 1.706,070 kor. — fill.		
618,000 kor. n. é. Magyar földhit intézeti 4%-os záloglevél	á 93·50 = 577,830 „ — „		
750,000 kor. n. é. Magyar királyi 4%-os korona-járadék	á 94·25 = 706,875 „ — „		
490,000 kor. n. é. Egyesült budapesti fővárosi takp. 4%-os záloglevél	á 91·50 = 448,350 „ — „		
200,000 kor. n. é. Kisbirtokosok országos földhitelint. 5%-os záloglevél	á 100.— = 200,000 „ — „		
62,800 Kor. n. é. Magyar királyi 3½%-os korona-járadék	á 84·60 = 53,128 „ 80 „		
4.000 korona n. é. „Otthon" irók és hirlapirók köre 4½%-os kötvények	á 100 kor. = 4,000 „ — „		
7955 drb. Magyar-francia bizt. r.-társ. részv.	á 200·— = 1.591,000 „ — „		
1209 drb Bécsi biztositó társ. részvény	á 390·— = 471,510 „ — „		
997 drb Hazai ált. bizt. r.-társ. elsőbbs. részv.	á 200·— = 199,400 „ — „		
A fenti értékpapirok stb. után az év végéig esedékes kamatok		57,713 „ 85 „		6.015,877	65
Leszámitolt, visszleszámitolt és egyéb váltók				1.036,834	61
Társaság házai				2,490,000	—
Erzsébettéri házak kölcsöntörlesztési számla				720,000	—
Különféle adósok:					
a) Pénzkészlet és maradványok a képviselőségeknél				2,089,691	58
b) Maradványok idegen biztositó intézeteknél és átmeneti tételek				1,019,968	41
Jégbiztositási osztály folyó számlán				620,436	16
Központi pénzkészlet				59,153	86
				23.744,057	22

TEHER.

	korona	fill.
Részvényalaptőke teljesen befizetett 2000 egész részvény á 1000 forint és teljesen befizetett 2000 fél részvény á 500 forint	6.000,000	—
Társasági tartaléktőke	6.000,000	—
Külön tartalék	* 8,163	32
Árfolyamkülönbözeti tartalék	960,706	55
A Magyar földhitelintézet által, a birtokunkban lévő záloglevelei után megtéritett árkülönbözeti összeg tartalékba helyezve	** 1.262,654	71
Tüzbiztositási dijtartalék készpénzben a viszontbizt. rész levonásával és minden megterhelés nélkül 4.000,000 kor. — fill.		
Szállitmány-biztositási dijtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül 80,000 „ — „		
Betörésbiztositási készpénzdij-tartalék a viszontbiztositott rész levon. és minden megterhelés nélkül 40,000 „ — „	4.520,000	—
Tüzbiztositási függő károk tartaléka	417,324	38
Szállitmány-biztositási függő károk tartaléka	87,545	84
Jégbizt. függő károk tartaléka	17,150	46
Betörésbizt. függő károk tartaléka	840	42
Különféle hitelezők	617,055	64
Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok	9,611	—
Első magyar általános biztositó társaság „Lévay-alap"	184,088	66
Első magyar általános biztositó társaság „Ezredéves alapitvány"	64,132	47
Tisztviselők és szolgák nyugdijalapja	965,371	77
Ormody Vilmos-alap	20,167	10
Életbiztositási osztály folyó számlán	1.443,816	46
1901. évi nyereség	1.165,428	44
	23.744,057	22

* Az idei hozzájárulásokkal 568·588 kor. 14 fillérre emelkedett.
** A folyó évben teljesen visszafizetve.

II. Életbiztositási üzlet. — Harminczkilenczedik évi zárszámla 1901. január 1-től deczember 31-ig.

KIADÁSOK.

	korona	fill.	korona	fill.
Törlesztett kötvények dija	731,496	75		
Visszaváltott kötvényekért	1.360,990	51		
Halálesetek után kifizetett kárösszeg	2.953,847	63		
Lejárt kiházasitási tőkékért	3.163,983	35		
Kiházasit. biztositásoknál halálesetet következt. dijvisszatérit.	90,769	81		
Függőben levő károk és dijvisszatérítések tartaléka	673,059	69		
Függőben levő kiházasitási tőkék tartaléka	614,928	54		
Évjáradékokért	326,770	93		
Viszontbiztositási dijak	264,801	02		
Bélyegekért	227,445	42		
Irodai bér, postadijak, nyomtatványok, üti- és egyéb költs.	607.130	03		
Tiszti fizetések	238,837	48		
Jövedelmi adóért	24,027	20		
Orvosi dijakért	148,393	01		
Szerzési és dijbehajtási költségek	836,835	16		
Kisorsolt biztositások tartaléka	18,060	—		
Behajthatlan tartozások leirása	38,028	21	12.319,977	74
Dijtartalék ez év végén			76.690,999	64
1901 évi nyeremény			1.077,158	60
			90.088,135	98

BEVÉTELEK.

	korona	fill.	korona	fill.
A mult évből áthozott dijtartalék			73.011,711	45
Befolyt dijak: ez évben kiállitott kötvények után	1.353,191	54		
az előbbi években kiállitott kötvények után	10.775,869	02		
a biztositott tőke emelésére forditott nyeremények	61,051	49	12.190,112	05
Mult évi függőben volt károk és dijvisszatérítések tartaléka			573,802	21
Mult évi függőben volt kiházasitási tőkék tartaléka			603,909	42
Illetékek			240,445	91
Kamatjövedelem			3.468,154	94
			90.088,135	98

Mérlegszámla 1901. deczember 31-én.

VAGYON.

	Korona	fill.
Értékpapirok 65.208,746 kor. 18 fil. ugyanis:		
526,500 kor. n. é. magyar kir. 4%-os koronajáradék 94 kor. 25 fillérrel	498,226	25
67,400 „ „ „ magyar kir. 4%-os aranyjáradék 118 kor. 50 fillérrel	79,869	—
12.375,600 „ „ „ magy. földhitelint. 4%-os záloglevelek 93 kor. 50 fillérrel	11.571,183	—
14.341,000 „ „ „ magy. földhit. 4%-os talajjav. és szab. zálogl. 92 kor. 50 fil.	13.265,425	—
4.296,600 „ „ „ magy. földhitelint. 4%-os korona-zálogl. 92 kor. 50 fillérrel	3.891,105	—
3.818,600 „ „ „ pesti magy. keresk. bank 4%-os korona-zálogl. 93 koronával	3.551,298	—
77,000 „ „ „ pesti m. kereskedelmi bank 4½%-os zálogl. 97 kor. 50 fill.	75,075	—
134,000 „ „ „ pesti m. ker. bank 4½%-os közs. kölcs. kötv. 100 koronával	134,000	—
182,000 „ „ „ kisbirt. orsz. földhitelint. 4½%-os zálogl. 97 kor. 50 fill.-el	177,450	—
128,000 „ „ „ kisbirtokosok orsz. földhitelint. 5%-os zálgl. 100 kor.-val	128,000	—
624,000 „ „ „ magy. orsz. közp. takarékp. 4½%-os zálogl. 98 koronával	611,520	—
1.953,000 „ „ „ egyesült bpesti tőv. takarékp 4%-os zálogl. 91 kor. 50 fill.	1.786,995	—
200,000 „ „ „ belvárosi takarékpénztár 4½% záloglevelei 99 koronával	198,000	—
28,000 „ „ „ pesti hazai első takarékp. egyes. 4%-os záloglev. 94 kor.-val	26,320	—
58,200 „ „ „ magy. jelz.-hitelb. 4½%-os nyer.-kölcs. kötv. 119 koronával	69,258	—
Magy. jelzálog-hitelbank 4%-os kölcsön 9 drb nyer.-jegye 22 kor. 50 fillérrel	202	50
544,000 kor. n. é. magyar jelz.-hitelbank 4½ %-os zálogl. 98 koronával	533,120	—
4.856,400 „ „ „ Budapest fővárosi 4½%-os kölcs.-kötv. 98 kor. 50 fillérrel	4.783,554	—
753,600 „ „ „ Bpest föv. 4%-os kor.-kölcsön-kötvények 88 kor. 75 fillérrel	668,820	—
829,000 „ „ „ m. kir. államv. ezüst-kölcs. 4½%-os kötv. 100 koronával	829,000	—
700,000 „ „ „ m. kir. államv. arany-kölcs. 4½%-os kötv. 121 kor. 35 fill.	849,450	—
192,800 „ „ „ m. k. keleti vas. államk. 5%-os aranykötv. 119 koronával	229,432	—
685,000 „ „ „ m. kir. 4%-os földtehermentesit. kötv. 93 kor. 50 fillérrel	640,475	—
13.453,900 „ „ „ m. k. italmér. jogkártalanit. 4½%-os kötv. 100 koronával	13.453,900	—
Beszterczebánya-brezovai és piski-vajdahunyadi vasuti els. kötvény	1.716,474	77
4.396,000 kor. n. é. triest-parenzoi h. é. v. 4%-os elsőbbségi kötv. 95 kor.-val	4.176,200	—
275,600 kor. n. é. egyes. államad. 4²/₁₀%-os papirj. (máj.—nov. lej.) 98 k. 90 fil.	272,568	40
200,000 „ „ „ egy. államad. 4²/₁₀%-os papirjárad. (feb.—aug.) 98 K. 85 f.	197,700	—
90,000 „ „ „ osztrák 4%-os koronajáradék 96 koronával	86,400	—
537,800 Lire olasz 5%-os járadék és kamatai	504,822	26
Túlélési csoportok értékpapirjai: 204.900 kor. n. é. magyar kir. italmérési jogkártalanitási 4½%-os kötvények 100 koronával	204,900	—
1901-ben esedékes kamatok	411,615	70
Jelzálog-kölcsönök	2.909,210	01
Kötvény-kölcsönök	8.741,596	—
Viszontbizt. kötvény-kölcsönök	9,539	68
A központ tartozása folyó számlán	1.443,816	46
Vezér- és főügynökségek és mások tartozásai	2.305,239	86
	81.029,763	89

TEHER.

	korona	fill.
Dijtartalék 78.255,565 kor. 23 fil.		
levonva a viszontbiztositási dijtartalékot 1.564,565 „ 59 fil.	76.690,999	64
Biztositási alap	824,152	28
Kiházasitási tőkék nyeremménye	862,003	66
Függőben levő károk és dijvisszatérítések tartaléka	673,659	69
Függőben levő kiházasitási tőkék tartaléka	614,928	54
Túlélési csoportok számlája	206,559	78
Előre fizetett dijak 1901—1903. évekre	4,603	84
Fel nem vett nyeremények 1900. évről	60	64
Kisorsolt biztositások tartaléka	18,000	—
Viszontbiztositó intézetek és mások követelései	57,687	22
1901. évi nyeremény	1.077,158	60
	81.029,763	89

Budapest, 1901. deczember hó 31-én.

Az igazgatóság:

László Zsigmond.
Szemle Károly, aligazgató.
Ormody Vilmos,
gróf Zichy Nándor.

Gergely Tódor,
a központi könyvezés főnöke.

Kaczvinszky János,
életbiztositási könyvvivő.
Báró Harkányi Frigyes,
Jeney Lajos,

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készülteknek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőknek találtuk.

Budapest, 1901. március hó 21-én.

A felügyelő-bizottság: Berzeviczy Albert, Burchard-Bélaváry Konrád. **Hajós József.** **Németh Titus.** **Báró Radvánszky Géza.**

Flegman Ármin divatterme, N.-Várad, Bémer-tér.

Állandó raktár

legjobb gyártmányu pamut és czérnavásznakban.

1 vég finom vászon — — 8.50
1 vég kitünő Chiffon — — 5.80
1 6 személyes teriték — — 1.80
1 vég prima Canavász — — 5.80

Női fehérnemüek

legegyszerübbtől a legdiszesebbig

1 kitünő női ing — — — 98 kr.
1 szép női nadrág — — 75 kr.
1 fehér diszes szoknya — 2.20 kr.

Menyasszonyi kelengye

minden kivitelben
500 forinttól **3000** forintig.

Paplanok és függönyök

minden árban és minőségben,
ugyszintén mérték után *24 óra alatt.*

Férfi fehérnemüek

mérték után.

1 kész nagyon jó ing — — **1.30**
1 kész legjobb ing — — — **2.10**
Batist, Zephir és Tourista ingek legolcsóbban.

Legnagyobb raktár

kész női és leányfelöltőkben.

1 Kabát — — — — — — **4.40** kr.
1 Gallér — — — — — — **1.75** kr.
1 Paletot — — — — — — **10.—** frt.

Óriási választék

SELYEM BLOUSOKBAN

1 Selyem Blouse — — — **6.65**

Gyári raktár

NAPERNYŐKBEN.

1 selyem napernyő — — — **1.65**

Legujabb csipkegallérok.

1 Csipkegallér — — — — **98** kr.

Különlegességek ruhadiszekben

mindennemü csipkék, selyemszallagok, bársonyszallagok, gombok, gyöngy és paszománydiszek, zsinórdiszek, szabókellékek legjobb minőségben és szolid olcsó árban.

Ruhaszövetek,

Tenniskelmék, fekete és crém szövetekben, franczia mosószövetek és Batistokban kizárólagosan csak a legjobb minőségüek és kimondott ujdonságok.

Finom angol szövet

1 ruha **6.50**
Közönségesebb szövet
1 ruha **2.25**

Fekete ruhakelmék

kezesség mellett.

1 ruhára — — — **4** frt.

Fekete selymek

óriási választékban.

1 ruha — — — **10.50**

Blous selymek

gyönyörü mintázattal.

1 blousra — — — — **1.95**

Szines ruhaselymek

Pongé, Chincs, Lyberti és más minőségekben folytonos ujdonságok.

1 ruhára — — — — **15** frt.

Fő-üzlet: **Zöldfa-u. elején.** **HÁASZ MANÓ** női divatáruháza, Nagyvárad. Fiók-üzlet: **Amerikai áruház.**

Szives figyelmét kivánom felhivni a t. vevőközönségnek remekül összeválogatott

tavaszi ujdonságaimra

és tekintettel a mindenki által ismert **óriási forgalomra**, abban a helyzetben vagyok, hogy határozottan **olcsóbban adhatok, mint bárki.**

T. vevőim még azon előnyben részesülnek, hogy már 10 frt bevásárlásnál, bárha az részletekben történik is,

saját műtermemben (Zöldfa-utcza 29. sz.) készült 60 cm. magas életnagyságu fényképet kapnak teljesen ingyen,

csupán a papirkeretért s a reá való feszitésért önköltségemet, 1 frt 50 krt számitom fel. Maga ez életnagyságu fénykép a világ egy müintézetében sem szerezhető be olcsóbban, mint 10 forintért.

Telefon: 67. sz.

KRUGSTEIN IZIDOR utóda
ROSENBERG IZSÓ NAGYVÁRAD.

Sürgönyczim: **ROSENBERG IZSÓ**

A szőlőknek tavaszi fagy ellen való megvédését legjobban füsttámasztás által lehet elérni. E czélra franczia minta után gyártott

füsttámasztó-anyagot

ajánlok a tisztelt szőlőgazdák szives figyelmébe.

Ezen anyag kis faládákban kerül forgalomba, melyek 10—10 méternyi távolban állitandók fel egymástól; a felállitás iránya a fagyot hozó szél irányától függ, melyet minden vidéken a vinczellér ismer a legjobban.

A kevés petroleummal vagy más könnyen gyulékony olajjal leöntött anyagfáklyával gyujtatik meg, a kioltás pedig egy a faládánál nagyobb deszka segélyével történik olymód, hogy a deszkát a ládára boritják. Az egyszer eloltott anyag más alkalommal ujra használható.

A t. szőlőgazdákat *füsttámasztó anyagommal való próbatételre* felhiva, vagyok

kiváló tisztelettel

ROSENBERG IZSÓ.

Egy darab füsttámasztó anyagnak sulya körülbelül 6 kiló, égési tartama 5½—6 óra.

Ára darabonként 1 korona.

Megrendelések **csak április hó 20-áig** vétetnek fel.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.